

Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη ΕΕΚ

Αναπτυγμένες εντός του Προγράμματος του Erasmus + “QA
HiVETnet”

Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση και
Κατάρτιση

Σημείωση νομικού περιεχομένου

© Εταιρικό σχήμα του έργου “QA HiVETnet”
Αύγουστος 2017

Centre IFAPME Liège-Huy-Waremme ASBL
Jacques Wilkin
Rue du Château Massart 70
4000 Liège
Belgium

UEAPME – European Association of Craft, Small and Medium-Sized Enterprises
Liliane Volozinskis
Rue Jacques de Lalaing 4
1040 Brussels
Belgium

German Confederation of Skilled Crafts (ZDH)
Dr. Christian Sperle
Mohrenstr. 20/21
10117 Berlin Germany

Assemblée Permanente des chambres de métiers et de l'artisanat (APCMA)
Sabine WEGER
12 avenue Marceau
75008 Paris
France

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας
Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)
Βασίλης Σιωμάδης
Αριστότελους 46
10433 Αθήνα
Ελλάδα

ibw Austria – Research & Development in VET
Sabine Tritscher-Archan
Rainergasse 38
1050 Vienna
Austria

Κατά την σύνταξη των Ευρωπαϊκών Κατευθυντήριων Γραμμών, το εταιρικό σχήμα του έργου υποστηρίχθηκε από την Karin Luomi-Messerer (3s, Austria).

Η έκδοση αυτή προετοιμάστηκε με την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Πρόγραμμα Erasmus+ «QA HiVETnet», 2014-1-AT-01-KA202-000951). Η ευθύνη για τις πληροφορίες και τις απόψεις που εκτίθενται σε αυτή την δημοσίευση ανήκει αποκλειστικά στους συγγραφείς. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες που εμπεριέχονται σε αυτήν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
2. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΕΚ	10
3. ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΕΚ.....	16
ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΕΚ	16
ΦΑΣΗ 1: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	20
ΦΑΣΗ 2: ΕΦΑΡΜΟΓΗ	21
ΦΑΣΗ 3: ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ	29
ΦΑΣΗ 4: ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ	30
ΣΥΝΟΨΗ	30
4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΟΜΟΤΙΜΟΥΣ ΚΡΙΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ.....	32
5. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ.....	36
ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΕΚ ...	37
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	40

Πρόλογος

Στις μέρες μας, όλο και περισσότεροι άνθρωποι αποκτούν **επαγγελματικά προσόντα στο πεδίο της ανώτερης εκπαίδευσης**. Πρόκειται για μια πραγματικά θετική εξέλιξη αφού, εν τέλει, η οικονομική επιτυχία των επιχειρήσεων εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος από τις γνώσεις και τις δεξιότητες των στελεχών τους. Παρά την εκπαιδευτική αυτή διεύρυνση, σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ παρατηρούνται περιπτώσεις **μεγάλων ποσοστών ανεργίας**, ακόμα και μεταξύ νέων ανθρώπων με ακαδημαϊκά επαγγελματικά προσόντα. Ταυτόχρονα, πολλές επιχειρήσεις στην ΕΕ διαμαρτύρονται για **έλλειψη ειδικευμένου εργατικού προσωπικού** και για αιτήσεις πρόσληψης από άτομα που συχνά **δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα επαγγελματικά προσόντα**. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες συχνά δεν διαθέτουν τον χρόνο, το προσωπικό και τους οικονομικούς πόρους για να διενεργήσουν χρονοβόρες και κοστοβόρες διαδικασίες πρόσληψης ή για να εκπαιδεύσουν το προσωπικό τους σύμφωνα με τις ανάγκες τους.

Για να αντιμετωπίσουν τέτοιου είδους προκλήσεις με αποτελεσματικότητα, τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να προσαρμοστούν περισσότερο στις συγκεκριμένες απαιτήσεις των επιχειρήσεων για επαγγελματικά προσόντα. Ως εκ τούτου, εδώ και πολλά χρόνια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητά και υποστηρίζει **την ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ)** στα κράτη μέλη. Ο στόχος αυτός ενισχύθηκε ιδιαίτερα με την διαδικασία της Κοπεγχάγης, η οποία ξεκίνησε το 2001/2002. Μέρος αυτής της διαδικασίας ήταν ο προσδιορισμός μέτρων και στόχων για τη **διαφάνεια, αναγνώριση και ποιότητα των επαγγελματικών προσόντων της ανώτερης ΕΕΚ**. Η UEAPME, η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Βιοτεχνικών, Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων, έχει υποστηρίξει και συνεισφέρει ενεργά σε αυτή τη διαδικασία από την αρχή, ειδικά επειδή τα αποτελέσματά της έχουν μεγάλη σημασία για το σύνολο των σχεδόν είκοσι εκατομμυρίων μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην Ευρώπη.

Ως αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας, πολλά κράτη μέλη έχουν αρχίσει **να αναμορφώνουν τα εθνικά τους συστήματα στον τομέα της ΕΕΚ**. Εντούτοις, μέχρι σήμερα, τα μέτρα που έχουν ληφθεί σε αυτόν τον τομέα επικεντρώνονται κυρίως στην **αρχική ανώτερη επαγγελματική κατάρτιση (ΑΕΕΚ)**. Πολλά κράτη προσπαθούν να δημιουργήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα με βάση τις επιχειρήσεις, ή να ενσωματώσουν την μάθηση που αποκτάται στους χώρους εργασίας μέσα στον τομέα της ΑΕΕΚ που βασίζεται στα μαθήματα εντός των σχολών. Αναμφίβολα, πρόκειται για βήματα προς την σωστή κατεύθυνση. Εντούτοις, οι προσπάθειες αναμόρφωσης από τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να περιορίζονται στην ΑΕΕΚ. Ιδιαίτερα εξαιτίας των συνεχώς αυξανόμενων απαιτήσεων της αγοράς εργασίας, θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην **ανώτερη ΕΕΚ**, δηλαδή στην απόκτηση περεταίρω ή ανώτερων επαγγελματικών προσόντων από τους αποφοίτους ενός προγράμματος ΑΕΕΚ. Όμως η συζήτηση σχετικά με το ζήτημα των ανώτερων επαγγελματικών προσόντων περιορίζεται σχεδόν αποκλειστικά στην τριτοβάθμια ακαδημαϊκή εκπαίδευση. Αυτή είναι μια πολύ στενή οπτική γωνία, επειδή οι οικονομίες που βασίζονται στη γνώση και στην καινοτομία δεν χρειάζονται μόνο πτυχιούχους τριτοβάθμιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης αλλά και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό με υψηλά επαγγελματικά προσόντα στους αντίστοιχους τομείς τους.

Στην Ευρώπη, η ανώτερη ΕΕΚ είναι ένας εξαιρετικά ανομοιογενής τομέας. Ενώ τα επαγγελματικά προσόντα της τριτοβάθμιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης ακολουθούν μια ομοιόμορφη δομή (πτυχίο, μεταπτυχιακό, διδακτορικό) και έχουν κοινά πρότυπα ποιότητας, ο τομέας της ανώτερης ΕΕΚ δεν διαθέτει παρόμοιους **«συνεκτικούς κρίκους»**. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρχει κοινός τόπος για την κατανόηση της ανώτερης ΕΕΚ, τόσο εντός της ΕΕ όσο και στην πλειοψηφία των ευρωπαϊκών χωρών. Εξαιτίας της απουσίας ενός ομοιόμορφου «σήματος ομπρέλα», ο τομέας αυτός θεωρείται στην κοινή αντίληψη λιγότερο σημαντικός από εκείνον της τριτοβάθμιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, ενώ τα επαγγελματικά προσόντα του είναι συχνά λιγότερο γνωστά. Για να επιτευχθεί λοιπόν ένα καλύτερο επίπεδο επίγνωσης της σημασίας της ανώτερης ΕΕΚ, απαιτείται μεγαλύτερη **κατανόηση** και **σαφήνεια** σχετικά με τα χαρακτηριστικά αυτού του τομέα και τους **«συνεκτικούς κρίκους»** που υπάρχουν. Ένας τέτοιος «συνεκτικός κρίκος» είναι η **διασφάλιση της ποιότητας**.

Αυτός ακριβώς είναι ο σκοπός των **Ευρωπαϊκών Κατευθυντήριων Γραμμών για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη ΕΕΚ**, οι οποίες δημιουργήθηκαν με πρωτοβουλία της UEAPME: τα βασικά **ποιοτικά χαρακτηριστικά** που περιγράφονται σε αυτή την δημοσίευση έχουν σκοπό να συνεισφέρουν – με τρόπο κατανοητό στον έξω κόσμο – στην παρουσίαση του τι **χαρακτηρίζει** τα προγράμματα ανώτερης ΕΕΚ και προσόντων, πώς αυτά **διακρίνονται μεταξύ τους**, και ποιες ποιοτικές πλευρές **σχετίζονται** μαζί τους. Με αυτό τον τρόπο, μπορεί να δημιουργηθεί ένας **κοινός τόπος αντίληψης** της ανώτερης ΕΕΚ.

Οι κατευθυντήριες γραμμές σκοπεύουν επίσης να χρησιμεύσουν στον προσανατολισμό των φορέων της ανώτερης ΕΕΚ, δείχνοντάς τους με ποιον τρόπο να **βελτιώσουν** την προσφορά για την απόκτηση επαγγελματικών προσόντων, στην περίπτωση που κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο. Επιπλέον, έχουν σκοπό να προωθήσουν την στενότερη συνεργασία μεταξύ αυτών των φορέων σε διεθνές και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για την προώθηση της καλύτερης συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ, δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της UEAPME ένα **Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εξασφάλισης Ποιότητας στην Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση**. Το δίκτυο έχει σκοπό να δημιουργήσει ένα ανώτερο επίπεδο επίγνωσης της σημασίας αυτού του τομέα, και της διασφάλισης ποιότητας που μπορεί να τον χαρακτηρίζει, όπως επίσης και να αναπτύξει περαιτέρω τις Κατευθυντήριες Γραμμές.

Οι οργανώσεις που **συμμετείχαν ενεργά** στην χάραξη των Ευρωπαϊκών Κατευθυντήριων Γραμμών είναι σημαντικά μέλη αυτού του δικτύου. Η UEAPME θα ήθελε να ευχαριστήσει θερμά τις οργανώσεις αυτές για το έργο τους μέχρι σήμερα! Στο σημείο αυτό, η UEAPME θα ήθελε επίσης να επεκτείνει τις πιο εγκάρδιες ευχαριστίες της στην **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, η οποία συγχρηματοδότησε αυτή τη δημοσίευση. Ελπίζουμε ότι πολλοί αναγνώστες θα βρουν τις Κατευθυντήριες Γραμμές χρήσιμες και ενημερωτικές.

1. Εισαγωγή

Τα συστήματα αρχικής και συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη αντιμετωπίζουν σήμερα μια σειρά **τεράστιων προκλήσεων**. Η παγκοσμιοποίηση, οι δημογραφικές αλλαγές, η τεχνολογική πρόοδος και η ταχύτατα διευρυνόμενη ψηφιοποίηση μεταμορφώνουν τον κόσμο της εργασίας, άρα και την απαιτούμενη εκπαίδευση. Εξαιτίας αυτών των εξελίξεων, ο αριθμός των θέσεων εργασίας με χαμηλές απαιτήσεις μειώνεται εδώ και αρκετά χρόνια, ενώ η ζήτηση για εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό με υψηλά επαγγελματικά προσόντα αυξάνει διαρκώς. Με βάση μια πρόβλεψη του Ευρωπαϊκού Κέντρου για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop)¹, μέχρι το 2025 το 46% των θέσεων εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα απαιτούν υψηλό επίπεδο επαγγελματικών προσόντων. Αντιθέτως, το ποσοστό των θέσεων εργασίας με χαμηλό επίπεδο επαγγελματικών προσόντων θα πέσει στο 13%.

Μια άλλη πρόκληση είναι το υψηλό ποσοστό **ανεργίας των νέων** σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ. Αυτό δεν είναι αποτέλεσμα μόνο της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, αλλά οφείλεται επίσης στα συστήματα εκπαίδευσης και αξιολόγησης που δεν λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τις συγκεκριμένες ανάγκες των επιχειρήσεων σε θέματα ειδικών επαγγελματικών προσόντων.

Η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού θέτει σε κίνδυνο την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.

Μπαίνοντας στην αγορά εργασίας, πολλοί νεαροί Ευρωπαίοι δεν διαθέτουν τα σχετικά επαγγελματικά προσόντα και την απαιτούμενη εργασιακή εμπειρία. Αυτό έχει σοβαρές συνέπειες, τόσο για τα άτομα όσο και για τις επιχειρήσεις: συχνά οι νέοι **δεν μπορούν να καλύψουν οποιαδήποτε θέση εργασίας με (υψηλά) επαγγελματικά προσόντα** επειδή δεν διαθέτουν τα προαπαιτούμενα. Για τις επιχειρήσεις, από την άλλη πλευρά, η έλλειψη επαγγελματικών προσόντων στο προσωπικό τους έχει **αρνητικές συνέπειες** για την **ανταγωνιστικότητά** τους². Για τον λόγο αυτό, τα τελευταία χρόνια η πολιτική εστιάζεται ολοένα και περισσότερο σε συστήματα ΕΕΚ που προσανατολίζονται προς την πρακτική εκπαίδευση, και τα οποία προσφέρουν επαγγελματικά προσόντα που είναι προσανατολισμένα στις ανάγκες των επιχειρήσεων, διευκολύνοντας έτσι μια ομαλή μετάβαση των νέων ανθρώπων από την επαγγελματική κατάρτιση στην αγορά εργασίας.

Πρωώθηση της ΕΕΚ υψηλής ποιότητας στην Ευρώπη

Με την έναρξη της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για Θέσεις Μαθητείας, μιας πλατφόρμας η οποία συνενώνει εθνικές κυβερνήσεις με επιχειρήσεις, κοινωνικούς εταίρους, επιμελητήρια και παρόχους προγραμμάτων ΕΕΚ³ όπως επίσης και άλλες πρωτοβουλίες για την προώθηση μιας ΕΕΚ προσανατολισμένης προς την πρακτική κατάρτιση, όπως είναι η Πρωτοβουλία για

¹ Πρβλ. <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/5526> (από 4.4.2017).

² Κοινή ανακοίνωση των Βιομηχανικών, Εμπορικών, Τεχνικών και Οικονομικών Επιμελητηρίων Γερμανίας, Λουξεμβούργου και Αυστρίας και του Ελβετικού Εμπορικού Συλλόγου σχετικά με την σημασία της τριτοβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης στην Ευρώπη. Αδημοσίευτο έγγραφο, 2014.

³ Πρβλ. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1147> (από 4.4.2017).

την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ)⁴, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη κάνει τα **πρώτα βήματα** προς τη σωστή κατεύθυνση. Επιτυχημένα **προγράμματα ΕΕΚ προσανατολισμένα στην πρακτική άσκηση**, όπως τα προγράμματα διτής κατάρτισης, θεωρούνται αποτελεσματικά μέσα για την αύξηση της απασχόλησης των νέων ανθρώπων και αποτελούν πλέον βασικό κομμάτι της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ΕΕΚ.⁵ Οι Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι υποστηρίζουν ρητά αυτή τη διαδικασία, και συνεργάζονται με αφοσίωση για να ενισχύσουν την ποιότητα και την άμεση σύνδεση των επαγγελματικών προσόντων και των εκπαιδευτικών συστημάτων σε όλα τα επίπεδα, έτσι ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν την αναντιστοιχία των επαγγελματικών προσόντων ⁶.

Εντούτοις, οι σύγχρονες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για την προώθηση της ΕΕΚ εστιάζονται κυρίως στην ΑΕΕΚ. Μέχρι σήμερα, η πλευρά της διά βίου μάθησης δεν λαμβανόταν υπόψη, ή δεν τύχαινε αρκετής προσοχής. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να ληφθεί ένα **δεύτερο βήμα** και για την **ενίσχυση και την επιπλέον ανάπτυξη της ανώτερης ΕΕΚ**. Αν και το βήμα αυτό είχε ήδη αναγγελθεί στην Διακήρυξη της Bruges, τον Δεκέμβριο του 2010⁷, ελάχιστες ουσιαστικές πρωτοβουλίες έχουν ξεκινήσει μέχρι σήμερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Εντούτοις, είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί μια ανώτερη ΕΕΚ ισοδύναμη με την τριτοβάθμια ακαδημαϊκή εκπαίδευση, επειδή σε πολλούς τομείς και επιχειρήσεις οι κάτοχοι επαγγελματικών προσόντων ανώτερης ΕΕΚ, αποτελούν την παραγωγική ραχοκοκαλιά, και έτσι παίζουν βασικό ρόλο στην μετατροπή των ερευνητικών αποτελεσμάτων σε εμπορεύσιμα προϊόντα και υπηρεσίες.

Ανώτερη ΕΕΚ – επαγγελματικά προσόντα «από την οικονομία, για την οικονομία»

Η **ανώτερη ΕΕΚ** θεωρείται συνήθως ως μέρος της συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΣΕΕΚ) και συχνά στηρίζεται πάνω σε αρχικά προσόντα της ΕΕΚ. Οι κανόνες που την διέπουν διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Οι εκπαιδευόμενοι στον τομέα της ανώτερης ΕΕΚ εμβαθύνουν στις ικανότητες που έχουν ήδη αποκτήσει και/ή τις διευρύνουν για χάρη της επιχειρηματικής τους σταδιοδρομίας, ώστε να αναλάβουν καθήκοντα διοίκησης επιχειρήσεων και για άλλες θέσεις κλειδιά μέσα σε μια επιχείρηση. Κύριο στοιχείο της μαθησιακής διαδικασίας αποτελεί η απόκτηση **επαγγελματικής επάρκειας** στο υψηλότερο επίπεδο. Ως εκ τούτου, το κύριο σημείο αναφοράς για την ανώτερη ΕΕΚ είναι το αντίστοιχο επάγγελμα ή τομέας εργασίας, και όχι οι ακαδημαϊκοί τομείς που παίζουν κρίσιμο ρόλο στην τριτοβάθμια ακαδημαϊκή εκπαίδευση.

Τα επαγγελματικά προσόντα ανώτερης ΕΕΚ αφορούν τα επίπεδα των εθνικών πλαισίων επαγγελματικών προσόντων (NQF) που αντιστοιχούν στα **επίπεδα 5 έως 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων** (EQF). Προσανατολίζονται προς τους εξής **τρεις βασικούς στόχους**:

1. Να καλύψουν την ζήτηση επαγγελματικών προσόντων από τις επιχειρήσεις.
2. Να εξασφαλίσουν την απασχολησιμότητα των ατόμων

⁴ Πρβλ. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176> (από 4.4.2017).

⁵ Πρβλ. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf (από 4.4.2017).

⁶ Πρβλ. http://www.ueapme.com/IMG/pdf/201306_Framework_of_Actions_Youth_Employment_final.pdf (από 4.4.2017).

⁷ Πρβλ. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/brugescom_en.pdf (από 01.04.2017).

3. Να προσφέρουν και να αναπτύξουν περαιτέρω διοικητικές και ηγετικές δεξιότητες, ειδικά σε σχέση με την ίδρυση μιας νέας επιχείρησης

Ο κυριότερος λόγος για τον οποίο τα προσόντα της ανώτερης ΕΕΚ εξυπηρετούν τις συγκεκριμένες ανάγκες της αγοράς εργασίας είναι επειδή η ανάπτυξη και η εφαρμογή τους συνήθως **ελέγχονται ή διενεργούνται** σε σημαντικό βαθμό από **θεσμούς που έχουν στενή σχέση με την σφαίρα των επιχειρήσεων**, όπως επιμελητήρια και επαγγελματικούς συλλόγους, και διότι οι **ενεργοί επαγγελματίες** παίζουν σημαντικό ρόλο στην όλη διαδικασία. Αυτό διασφαλίζει ότι τα παρεχόμενα επαγγελματικά προσόντα θα αντιστοιχούν στις ανάγκες των επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, τα επαγγελματικά προσόντα που παρέχονται από την ανώτερη ΕΕΚ είναι πάντοτε **επαγγελματικά προσόντα «από την οικονομία, για την οικονομία»**.

Οφέλη για τις Επιχειρήσεις

Εξαιτίας της δυναμικής των εξελίξεων στην τεχνολογία και την αντίστοιχη αυξανόμενη περιπλοκότητα των επιχειρήσεων, η ανώτερη ΕΕΚ εξυπηρετεί μια σημαντική μετάδοση γνώσεων και τεχνολογίας προς τις επιχειρήσεις. Αυτό συμβαίνει επειδή πολλές επιχειρήσεις, και ειδικά μικρομεσαίες, συνήθως δεν διαθέτουν δικό τους τμήμα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού ή ακόμα και ερευνητικό τμήμα. Για τον λόγο αυτό, ωφελούνται ιδιαίτερα από τα επαγγελματικά προσόντα που παρέχει η ανώτερη ΕΕΚ, τα οποία βασίζονται στις ανάγκες των επιχειρήσεων και την πρακτική άσκηση, αποτελώντας έτσι την βάση ώστε το εξειδικευμένο εργατικό προσωπικό να αποκτήσει τις αναγκαίες προηγμένες δεξιότητες που θα επιτρέψουν στις επιχειρήσεις να συνεχίσουν ανεξάρτητα την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού τους με βάση της ανάγκες τους.

Πρώθηση της ενημέρωσης σχετικά με την ανώτερη ΕΕΚ

Τα επαγγελματικά προσόντα ανώτερης ΕΕΚ, όπως είναι το προσόν του αρχιτεχνίτη, παίζουν **σημαντικό ρόλο** στα εκπαιδευτικά συστήματα και στις αγορές εργασίας κάποιων ευρωπαϊκών χωρών. Αυτό ισχύει ειδικά σε χώρες των οποίων οι επιχειρήσεις αποτελούν σημαντικούς χώρους εκμάθησης της ΑΕΕΚ και ΣΕΕΚ.

Σε πολλές, όμως, χώρες, επικρατεί άγνοια σχετικά με τα ιδιαίτερα οφέλη της ανώτερης ΕΕΚ. Αυτό οφείλεται σε δύο παράγοντες: από τη μια πλευρά, η επαγγελματική κατάρτιση περιορίζεται σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ στον τομέα της ΑΕΕΚ. Κατά κανόνα, τα προηγμένα επαγγελματικά προσόντα μπορούν να αποκτηθούν σε αυτές αποκλειστικά μέσα από την παρακολούθηση προγραμμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Από την άλλη πλευρά, η ανώτερη ΕΕΚ έχει μια **πολύ ανομοιογενή δομή**. Αυτό προκαλεί έλλειψη διαφάνειας και ανεπαρκή ενημέρωση σχετικά με τα επαγγελματικά προσόντα που αποκτώνται στον συγκεκριμένο τομέα⁸.

Στην διάρκεια της ανάπτυξης και της εφαρμογής του NQF σε πολλά κράτη μέλη, αποκαλύφθηκε ότι τα επαγγελματικά προσόντα ανώτερης ΕΕΚ αντιμετωπίζονται συχνά ως κατώτερα από τα ακαδημαϊκά πτυχία, και για τον λόγο αυτό είναι συνήθως υποτιμημένα. Εδώ, ο σκοπός της προσέγγισης των μαθησιακών αποτελεσμάτων, η οποία χρησιμοποιείται

⁸ Πρβλ. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7893&type=2&furtherPubs=yes> (από 4.4.2017).

στα πλαίσια της περιγραφής και της κατάταξης επαγγελματικών προσόντων, είναι να συνεισφέρει στην δημιουργία μιας αρχής **ισοδυναμίας** μεταξύ της **επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης** από την μία και της **ακαδημαϊκής εκπαίδευσης** από την άλλη. Επί του παρόντος, τα ακαδημαϊκά προσόντα θεωρούνται ανώτερα από τα επαγγελματικά προσόντα που έχουν αποκτηθεί μέσα από τον τομέα της ΕΕΚ. Αυτό συνδέεται κυρίως με το γεγονός ότι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διαθέτουν μια καλή φήμη απέναντι στο κοινό, και αυτό κατοπτρίζεται και στα επαγγελματικά προσόντα που αποκτά κανείς μέσα σε αυτά. Ένας άλλος λόγος είναι ο υψηλότερος βαθμός τυποποίησης που διαθέτει ο ακαδημαϊκός τομέας, με μια κοινή δομή επαγγελματικών προσόντων (πτυχίο, μεταπτυχιακό, διδακτορικό) και τα από κοινού προσδιορισμένα πρότυπα ποιότητας.

Για να βελτιωθεί η φήμη και η εκτίμηση των προσόντων που αποκτιούνται μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης, έχει μεγάλη σημασία να βελτιωθεί η **κατανόηση** του κοινού σχετικά με την ανώτερη ΕΕΚ. Σκοπός της περιγραφής των προσεγγίσεων που οδηγούν στην **διασφάλιση ποιότητας**, και που είναι ουσιαστικές σε αυτόν τον τομέα, είναι να αποκαλύψει τα τυπικά χαρακτηριστικά της ανώτερης ΕΕΚ και να αναδείξει τη λογική την οποία ακολουθεί.

Από αυτή την άποψη, σημαντικό ρόλο παίζει ο **τρόπος διαχείρισης**, ο οποίος διαφέρει σημαντικά μεταξύ της ανώτερης ΕΕΚ και της ακαδημαϊκής εκπαίδευσης. Όπως ήδη προαναφέρθηκε, η ανώτερη ΕΕΚ ελέγχεται από επαγγελματικές οργανώσεις, όπως επιμελητήρια και συλλόγους. Ως εκ τούτου, αντιπρόσωποι αυτών των οργανώσεων παίζουν καθοριστικό ρόλο στο ρυθμιστικό έργο όπως και στις διαδικασίες μάθησης και εξετάσεων. Κατά συνέπεια, τα ανώτερα προγράμματα ΕΕΚ καλύπτουν τις συγκεκριμένες ανάγκες των επιχειρήσεων. Αντίθετα, τα επαγγελματικά προσόντα στον τομέα της τριτοβάθμιας ακαδημαϊκής εκπαίδευσης διαμορφώνονται από τα ίδια τα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Αν και κάτι τέτοιο μπορεί επίσης να εμπεριέχει μια διαδικασία συντονισμού με την οικονομία, αυτή είναι πάντοτε έμμεση και βασισμένη στις αντιλήψεις του ακαδημαϊκού διδακτικού προσωπικού.

Σκοποί και ομάδες-στόχοι των Ευρωπαϊκών Κατευθυντήριων Γραμμών

Σκοπός των **Ευρωπαϊκών Κατευθυντήριων Γραμμών**, οι οποίες έχουν σχεδιαστεί από ειδικούς στον συγκεκριμένο τομέα, μετά από μια ανάλυση των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας σε επιλεγμένες χώρες⁹ και μετά από πολλές διαβουλεύσεις μεταξύ ειδικών, είναι να παρουσιάσει τα **ομοιόμορφα καθορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά (ΠΧ)** τα οποία χαρακτηρίζουν την ανώτερη ΕΕΚ. Με τον τρόπο αυτό, θα διευκρινιστεί απόλυτα σε τι **βασίζονται** τα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και τα επαγγελματικά προσόντα σε αυτόν τον τομέα, καθώς και τι μπορούν να **περιμένουν** από την απόκτηση αυτών των επαγγελματικών προσόντων τόσο οι σπουδαστές όσο και οι εργοδότες. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά μπορούν να χρησιμεύσουν και ως κατευθυντήριες γραμμές στους εμπλεκόμενους στον τομέα της ανώτερης ΕΕΚ, όσον αφορά τη βελτίωση των σχετικών προγραμμάτων απόκτησης επαγγελματικών προσόντων, εκεί όπου υπάρχει ανάγκη. Σε γενικές γραμμές, η δημοσίευση αυτή σκοπεύει να ενθαρρύνει έναν μεγαλύτερο βαθμό διαφάνειας και μια καλύτερη **συγκρισιμότητα της ανώτερης ΕΕΚ**.

⁹ Πρβλ. www.qa-hivet.net > The Results (από 27.7.2017)

2. Διασφάλιση ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ

Τι είναι η διασφάλιση ποιότητας;

Ο όρος **ποιότητα** αναφέρεται στη «φύση» - δηλαδή στις ιδιότητες, τα κριτήρια ή τα χαρακτηριστικά – ενός προϊόντος, μιας υπηρεσίας, μιας διαδικασίας, κλπ. που τα κάνει κατάλληλα για έναν συγκεκριμένο σκοπό ή για την **επίτευξη συγκεκριμένων στόχων**¹⁰. Η αξιολόγηση της ποιότητας στοχεύει να προσδιορίσει αν υπάρχουν διαφορές, και αν ναι, ποιες, μεταξύ των επιθυμητών και των πραγματικών χαρακτηριστικών που προσδιορίζουν την ποιότητα. Η διασφάλιση ποιότητας βασίζεται σε αυτά τα ευρήματα και, με την βοήθεια της συστηματικής ανάλυσης, αποκαλύπτει τα αίτια των αποκλίσεων, έχοντας σκοπό να απομακρύνει τα ελαττώματα στην ποιότητα και/ή να τα αποφύγει στο μέλλον.

Τα ζητήματα της ποιότητας και της διασφάλισης της ποιότητας παίζουν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση εδώ και αρκετά χρόνια. Σκοπός είναι η διαμόρφωση της «φύσης» ολόκληρης της διαδικασίας απόκτησης επαγγελματικών προσόντων, με έναν τέτοιο τρόπο ώστε να επιτευχθούν οι **εκπαιδευτικοί στόχοι** που καθορίζει ο πάροχος των επαγγελματικών προσόντων.

Για την **ανώτερη ΕΕΚ** έχουν προσδιοριστεί τρεις βασικοί στόχοι οι οποίοι, μαζί με τους συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους που εφαρμόζονται σε όλα τα αναγνωριζόμενα επαγγελματικά προσόντα, επιδιώκονται με ποικίλη ένταση. Όπως προαναφέρθηκε, αυτοί είναι:

1. Η κάλυψη της ζήτησης επαγγελματικών προσόντων εκ μέρους των επιχειρήσεων
2. Η εξασφάλιση της απασχολησιμότητας των ατόμων
3. Η απόκτηση και περαιτέρω ανάπτυξη διοικητικών και ηγετικών δεξιοτήτων, ειδικά σε σχέση με την ίδρυση μιας νέας επιχείρησης

Πριν αναλύσουμε τα χαρακτηριστικά της διασφάλισης ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ, θα πρέπει να εξηγήσουμε με ποιον τρόπο αντιλαμβανόμαστε την ανώτερη ΕΕΚ σε αυτή την δημοσίευση.

Τι είναι η ανώτερη ΕΕΚ;

Ο όρος **«ανώτερη ΕΕΚ»** εμφανίστηκε πολύ πρόσφατα, κατά τις διαβουλεύσεις σχετικά με την εκπαιδευτική πολιτική, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κρατών μελών. Πριν από αυτόν, η σημαντικότερη διάκριση γινόταν μεταξύ αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΑΕΕΚ, ΣΕΕΚ), όπως επίσης και της τριτοβάθμιας (ακαδημαϊκής) εκπαίδευσης. Στην πορεία της ανάπτυξης και εφαρμογής των εθνικών πλαισίων επαγγελματικών προσόντων (NQF) στα κράτη μέλη της ΕΕ, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος περνούν ολοένα και περισσότερο τα επαγγελματικά προσόντα της ανώτερης ΕΕΚ, ειδικά εκείνα τα οποία αποκτήθηκαν εκτός του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι λόγοι είναι, αφ' ενός μεν το αυξανόμενο ενδιαφέρον για προγράμματα

¹⁰ Πρβλ. <http://www.eqavet.eu/qa/gns/glossary/q/quality.aspx> (από 4.4.2017).

απόκτησης επαγγελματικών προσόντων που βασίζονται στις επιχειρήσεις ή στον τόπο εργασίας, και αφετέρου η απουσία πληροφόρησης που υπήρχε μέχρι σήμερα σχετικά με τα συγκεκριμένα προγράμματα και επαγγελματικά προσόντα. Εντούτοις, για να εκτιμηθούν κατάλληλα αυτά τα επαγγελματικά προσόντα και να ιεραρχηθούν μέσα στο NQF, είναι αναγκαίο να παρουσιαστούν με διαφάνεια.

Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει στην Ευρώπη κοινό πλαίσιο αναφοράς σχετικά με το ποια επαγγελματικά προσόντα ανήκουν στην ανώτερη ΕΕΚ, και τι ακριβώς σημαίνει αυτός ο όρος.¹¹ Οι Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές **ορίζουν την ανώτερη ΕΕΚ** ως εξής:

- Τα επαγγελματικά προσόντα ανώτερης ΕΕΚ αντιστοιχούν στα επίπεδα του NQF που ισοδυναμούν με **τα επίπεδα του EQF 5 έως 8**.
- Τα συγκεκριμένα επαγγελματικά προσόντα αποκτώνται **εκτός του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**, και έτσι βρίσκονται εκτός του συστήματος της Bologna.
- Η ανώτερη ΕΕΚ **διαμορφώνεται συνεχώς από τη ζήτηση**. Βασικό ρόλο παίζουν οι συγκεκριμένες ανάγκες των επιχειρήσεων για επαγγελματικά προσόντα, παρέχοντας την ώθηση για την ανάπτυξη νέων ή την προσαρμογή υπαρχόντων επαγγελματικών προσόντων.
- Ο τομέας της ανώτερης ΕΕΚ χαρακτηρίζεται από μια **δομή διαχείρισης συνδεδεμένη στενά με την οικονομία**. Οι κινητήριες δυνάμεις πίσω από την ανάπτυξη και εφαρμογή των επαγγελματικών προσόντων είναι οι σύνδεσμοι επαγγελματιών και επιχειρήσεων, όπως επίσης τα επιμελητήρια και οι κοινωνικοί εταίροι, είναι, και οι οποίοι ως εκ τούτου διασφαλίζουν ότι αυτά θα είναι προσανατολισμένα προς την αγορά εργασίας και την ζήτηση.
- Η ανώτερη ΕΕΚ χαρακτηρίζεται από την άμεση **συμμετοχή των ενεργών επαγγελματιών** από τις επιχειρήσεις, οι οποίοι συνεισφέρουν με τις εξειδικευμένες γνώσεις τους στην διάρκεια ολόκληρου του «κύκλου ζωής» ενός επαγγελματικού προσόντος, από την ανάπτυξη και εφαρμογή μέχρι την αξιολόγησή του.
- Η ανώτερη ΕΕΚ επιτρέπει την παροχή **πολύ συγκεκριμένων ανώτερων επαγγελματικών προσόντων** σε άτομα τα οποία, κατά κανόνα, έχουν ήδη μια σχετική ΑΕΕΚ και/ή αρκετά χρόνια εμπειρίας σε εργασία εντός των επιχειρήσεων, ενώ ισχύουν διαφορετικές ρυθμίσεις για κάθε εθνικό σύστημα.
- Στη βάση των επαγγελματικών προσόντων που παρέχονται από την ανώτερη ΕΕΚ βρίσκεται η **πρακτική άσκηση και η εκμάθηση που βασίζεται στην εμπειρία**, και οι οποίες υποστηρίζονται ή συμπληρώνονται από την θεωρητική γνώση που απαιτείται για την αντίστοιχη δράση.
- Ένας από τους σημαντικότερους σκοπούς της απόκτησης επαγγελματικών προσόντων στην ανώτερη ΕΕΚ είναι η **εμβάθυνση ή/και διεύρυνση των εξειδικευμένων δεξιοτήτων**, επιτρέποντας έτσι στους αποφοίτους να τελούν σύνθετες δραστηριότητες, σε συνδυασμό με απρόβλεπτες καταστάσεις στο χώρο εργασίας, οι οποίες απαιτούν συγκεκριμένες δράσεις, με δική τους ευθύνη, ή με την ανάληψη του συντονισμού της τέλεσης αυτών των δραστηριοτήτων.
- Επιπλέον, οι απόφοιτοι της ανώτερης ΕΕΚ αποκτούν **διοικητικές δεξιότητες** που τους επιτρέπουν να διευθύνουν ομάδες έργων, τομείς εργασίας ή οργανωτικές

¹¹ Πρβλ την μελέτη που δημοσιεύτηκε το 2016 για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία επικεντρώνεται σε αυτό το ζήτημα: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=15572&langId=en> (από 4.8.2016).

μονάδες, όπως επίσης και να **στήνουν** επιχειρήσεις. Επιπλέον, είναι ικανοί να αναλάβουν **ευθύνες σχετικά με το εργατικό προσωπικό** και συχνά αναλαμβάνουν **την εκπαίδευση των νεότερων υπαλλήλων εντός της επιχείρησης**.

- Η παροχή εξειδικευμένων και διοικητικών δεξιοτήτων συμπληρώνεται πρακτικά από την ενίσχυση βασικών **κοινωνικών δεξιοτήτων** (όπως η επικοινωνία, η ικανότητα αντιμετώπισης κρίσεων, ο ενθουσιασμός, η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, η δημιουργικότητα, η ικανότητα για καινοτομία) έτσι ώστε να διευρυνθεί ακόμη περισσότερο η επαγγελματική ανταγωνιστικότητα.
- Τα επαγγελματικά προσόντα που παρέχει η ανώτερη ΕΕΚ δεν είναι προσανατολισμένα αποκλειστικά προς τις επιχειρήσεις, αλλά ανοίγουν στους αποφοίτους ένα **ευρύ πεδίο δραστηριοτήτων εντός της οικονομίας**.

Παραδείγματα ανώτερης ΕΕΚ

Τα ακόλουθα παραδείγματα από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες έχουν σκοπό να περιγράψουν τα βασικά χαρακτηριστικά της ανώτερης ΕΕΚ με βάση συγκεκριμένα επαγγελματικά προσόντα:

Γαλλία

Το επαγγελματικό προσόν του αρχιτεχνίτη, το οποίο αντιστοιχεί στην Γαλλία στο επίπεδο NQF 3 (και το οποίο είναι ισότιμο με το επίπεδο EQF 5) απαιτεί την προηγούμενη απόκτηση επαγγελματικού προσόντος σε επίπεδο 4 (το οποίο είναι ισότιμο με το επίπεδο EQF 4) – κατά κανόνα στο ίδιο επάγγελμα – και συμμετοχή σε σειρά μαθημάτων για αρχιτεχνίτες. Τα μαθήματα για αρχιτεχνίτες γίνονται στα εκπαιδευτικά κέντρα των εμπορικών επιμελητηρίων. Το προσόν του αρχιτεχνίτη στοχεύει κυρίως στην περαιτέρω ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικών με το αντικείμενο, σε ανώτερο επίπεδο. Οι απόφοιτοι των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για αρχιτεχνίτες συνήθως αποκτούν επιπλέον ικανότητες στον τομέα των επιχειρήσεων, όπως στο μάρκετινγκ, την οικονομική και χρηματοπιστωτική διαχείριση, καθώς επίσης και στη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, έτσι ώστε να μπορούν να διευθύνουν μια επιχείρηση ως επιχειρηματίες ή διευθυντές. Εκτός αυτού, μπορούν να εκπαιδεύουν μαθητευόμενους αλλά και τους νεότερους εργαζόμενους. Οι τίτλοι του αρχιτεχνίτη σχεδιάζονται από την APCMA, με πρωτοβουλία και την ενεργή συνεργασία της αντίστοιχης επαγγελματικής οργάνωσης. Οι διαδικασίες της εκπαίδευσης και των εξετάσεων έχουν συγκεκριμένη δομή και συνεχώς αποτιμώνται και αναθεωρούνται σε στενή συνεργασία με την αντίστοιχη επαγγελματική οργάνωση. Ο τίτλος του αρχιτεχνίτη θα πρέπει να ανανεώνεται ανά πενταετία, ως μέρος του Εθνικού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων και, μέσα από αυτή την διαδικασία, το άτομο πρέπει να αποδεικνύει εκ νέου την άμεση σχέση του με την αγορά εργασίας.

Αυστρία: Αναγνώριση δεξιοτήτων της Ακαδημίας Ειδικών του Ινστιτούτου Οικονομικής Προώθησης (WIFI)

Η ολοκλήρωση των σπουδών στην Ακαδημία Ειδικών (*Fachakademie*, FA) του Ινστιτούτου Οικονομικής Προώθησης (*Wirtschaftsförderungsinstitute*, WIFI), δηλαδή των παρόχων ΣΕΕΚ των Αυστριακών Οικονομικών Επιμελητηρίων, επιτρέπει στους κατόχους των σχετικών επαγγελματικών προσόντων ΕΕΚ στον τομέα της τεχνολογίας, και οι οποίοι διαθέτουν αρκετά χρόνια επαγγελματικής πρακτικής, να εργαστούν ως εξειδικευμένοι εργάτες, μεσαία διοικητικά στελέχη, ή να στήσουν και να διευθύνουν μια επιχείρηση.

Το πρόγραμμα τεσσάρων εξαμήνων, το οποίο είναι μερικής παρακολούθησης και η ολοκλήρωση του οποίου απαιτείται για να αποκτηθεί το προσόν, στοχεύει στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων, την προσωπική εξέλιξη, και την απόκτηση επιχειρηματικών ικανοτήτων. Το περιεχόμενο των μαθημάτων του, που είναι προσανατολισμένα προς την επιχειρηματική πρακτική, διαμορφώνονται σε στενή συνεργασία με έμπειρους επαγγελματίες. Σε γενικές

γραμμές, οι επιχειρήσεις παίζουν έναν σημαντικό ρόλο στην Ακαδημία Ειδικών: συμμετέχουν στις δομές λήψης αποφάσεων, όπως και στην ανάπτυξη επιχειρησιακών επαγγελματικών προσόντων, την διδασκαλία της ύλης και την διεργασία των εξετάσεων.

Γερμανία: Το επαγγελματικό προσόν του αρχιτεχνίτη (*Handwerksmeister/in*)

Στην γερμανική αγορά εργασίας, το επαγγελματικό προσόν του «Meister» απολαμβάνει μεγάλης αναγνώρισης αφού προσφέρει επιχειρηματική τεχνογνωσία και τεχνικές ικανότητες υψηλού επιπέδου. Αντίστοιχα, το προσόν του αρχιτεχνίτη περιλαμβάνει τις απαραίτητες δεξιότητες διοίκησης επιχειρήσεων για την διαχείριση μιας επιχείρησης στη βάση της αυτοαπασχόλησης, ή ως διοικητικό στέλεχος της. Ακόμη, οι κάτοχοι του επαγγελματικού προσόντος του αρχιτεχνίτη απολαμβάνουν υψηλότερο βαθμό εξειδικευμένης γνώσης και δεξιοτήτων που τους επιτρέπουν να ξεκινήσουν μια επιχείρηση με επιτυχία. Επιπλέον, μπορούν να εκπαιδεύουν τους δικούς τους μαθητευόμενους, και έτσι να δημιουργούν ικανούς νέους εργαζόμενους με διάθεση για εργασία. Στο γερμανικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων (GQF), το προσόν του αρχιτεχνίτη αντιστοιχεί στο Επίπεδο 6 (το οποίο είναι ισοδύναμο με το Επίπεδο 6 του EQF). Στην Γερμανία, το προσόν του αρχιτεχνίτη θεωρείται ως αναβαθμισμένη κατάρτιση. Ένα προαπαιτούμενο για να γίνει δεκτός ο υποψήφιος είναι η απόκτηση πτυχίου σε έναν επαγγελματικό τομέα που ρυθμίζεται σε εθνικό επίπεδο, με βάση το διπλό σύστημα κατάρτισης. Οι υποψήφιοι αρχιτεχνίτες κατά κανόνα ολοκληρώνουν πρώτα ένα μονοετές ή διετές πρόγραμμα σπουδών για αρχιτεχνίτες. Τα μαθήματα γίνονται στα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης και τα κέντρα αριστείας των επιμελητηρίων και των επαγγελματικών συλλόγων βιοτεχνίας και επιχειρήσεων, αλλά και άλλων θεσμών.

Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση μετά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχεται από δημόσια και ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης (IEK) και αναγνωρίζεται επίσημα στο επίπεδο 5 του NQF και EQF. Οι σπουδές διαρκούν από δύο έως τέσσερα εξάμηνα και καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα επαγγελματικών τομέων όπως: οικονομικές υπηρεσίες, διοίκηση επιχειρήσεων, υγεία, ομορφιά και κοινωνικές υπηρεσίες, τεχνολογία πληροφορικής /τηλεπικοινωνίες, τουρισμό και μεταφορές, κατασκευές και δημόσια έργα, τρόφιμα και ποτά, γεωργία, κλπ. Σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία, τα μαθήματα της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης διαμορφώνονται στην Ελλάδα από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, με την ενεργή συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και επιμελητηρίων, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν οι σύγχρονες ανάγκες της αγοράς. Η διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών επαγγελματικής κατάρτισης βασίζεται στα σχετικά επαγγελματικά περιγράμματα και τα προγράμματα σπουδών εγκρίνονται επίσημα από το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας. Οι περισσότεροι σπουδαστές είναι απόφοιτοι λυκείου, ηλικίας μεταξύ 20 και 30, και στην διάρκεια των σπουδών τους μελετούν θεωρητικά, πρακτικά και συνδυασμένα γνωστικά αντικείμενα. Μετά την παρακολούθηση των μαθημάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και την επιτυχημένη συμμετοχή στην αντίστοιχη διαδικασία αξιολόγησης, οι σπουδαστές αποκτούν Πιστοποιητικό Επαγγελματικής Ικανότητας το οποίο αντιστοιχεί στο επίπεδο 5 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων. Με το πιστοποιητικό αυτό, οι σπουδαστές των IEK έχουν δικαίωμα να ζητήσουν την έκδοση της σχετικής άδειας ασκήσεως επαγγέλματος. Επίσης, διαθέτουν πλέον τα αναγκαία επαγγελματικά προσόντα και τις ατομικές δεξιότητες για να εκτελούν περίπλοκα έργα, μέσα σε απρόβλεπτες συνθήκες, και με δική τους ευθύνη.

Βέλγιο

Η κατάρτιση του αρχιτεχνίτη επιτρέπει στους συμμετέχοντες να αποκτήσουν τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την άσκηση ενός επαγγέλματος. Όπως υπονοεί και ο τίτλος, η γνώση της διοίκησης επιχειρήσεων προετοιμάζει τους σπουδαστές ώστε να ανεξαρτητοποιηθούν, δηλαδή να ιδρύσουν την δική τους επιχείρηση. Εντούτοις, μετά την αποφοίτηση, οι σπουδαστές θα μπορούν επίσης να εκμεταλλευτούν τις γνώσεις που απέκτησαν, εργαζόμενοι ως υπάλληλοι, σε κάποια διοικητική θέση ή ως στενοί συνεργάτες

μιας ΜΜΕ. Οι απόφοιτοι δεν είναι υποχρεωμένοι να ανοίξουν δική τους επιχείρηση, αλλά τα μαθήματα διοίκησης επιχειρήσεων θα τους έχουν προετοιμάσει και γι' αυτό. Η κατάρτιση στον τομέα της επιχειρηματικότητας μπορεί να ακολουθήσει μια σύμβαση μαθητείας ή το γυμνάσιο, αλλά επίσης αποτελεί ένα λογικό βήμα επαγγελματικού επαναπροσανατολισμού. Μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (στην ηλικία των 18) που απαιτείται για την εγγραφή, δεν υπάρχει μέγιστο όριο ηλικίας για την συμμετοχή σε ένα τέτοιο πρόγραμμα. Συνήθως, η εκπαίδευση ενός αρχιτεχνίτη διαρκεί δύο χρόνια, αλλά για μερικά επαγγέλματα μπορεί να διαρκέσει ένα ή τρία. Για μερικά τεχνικά επαγγέλματα, ίσως είναι απαραίτητο ένα έτος προετοιμασίας, σε περιπτώσεις που οι σπουδαστές δεν έχουν διαθέσιμη προηγούμενη πρακτική ή θεωρητική γνώση πάνω στον τομέα. Σκοπός είναι να παρέχονται στους σπουδαστές οι επαγγελματικές, θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις που θα τους επιτρέψουν να ξεκινήσουν τα μαθήματα κατάρτισης για τη θέση του αρχιτεχνίτη. Το Πτυχίο του Αρχιτεχνίτη αντιστοιχεί στο επίπεδο 5 του EQF.

Πηγές: Εθνικές Αναφορές Διασφάλισης Ποιότητας από το πρόγραμμα “QA HiVETnet”.
<http://www.qa-hivet.net/the-results/> (από τις 3.8.2017).

Τι είναι η διασφάλιση ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ;

Το ζήτημα της ποιότητας στην ΕΕΚ επιταχύνθηκε με την **διαδικασία της Κοπεγχάγης**, η οποία ξεκίνησε το 2001/2002 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους Ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους. Σκοπός της διαδικασίας είναι η ενίσχυση της ΕΕΚ στην Ευρώπη. Η Δήλωση της Κοπεγχάγης¹² και αρκετές άλλες δηλώσεις που ακολούθησαν διευκρινίζουν ότι η **προώθηση της διαφάνειας και της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, όπως επίσης και η διασφάλιση ποιότητας στην ΕΕΚ** αποτελούν βασικές προτεραιότητες.

Στις 18 Ιουνίου 2009, το Ευρωκοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενέκριναν τη Σύσταση για την δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET)¹³, χτίζοντας έτσι μια σταθερή βάση για περαιτέρω, εντεταμένη συνεργασία στον τομέα της διασφάλισης της ποιότητας. Παράλληλα με αυτή την Σύσταση, ξεκίνησε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, στο οποίο συμμετέχουν πλέον 34 ευρωπαϊκά κράτη και οι Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι. Ένας σημαντικός στόχος του EQAVET είναι η δημιουργία μιας κοινής, ευρωπαϊκής αντίληψης της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.¹⁴

Το πλαίσιο αναφοράς του EQAVET λειτουργεί ως ένα ευρωπαϊκό όργανο αναφοράς που στόχο έχει να στηρίξει τα κράτη μέλη της ΕΕ στην προώθηση της συνεχούς βελτίωσης των συστημάτων τους στην ΕΕΚ, με βάση κοινούς δείκτες αναφοράς.¹⁵ Οι δείκτες αυτοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το αντίστοιχο επίπεδο της ποιότητας στα εθνικά συστήματα ΕΕΚ. Επιπλέον, το EQAVET δημιουργεί μια πλατφόρμα για μια ανταλλαγή των καλύτερων παραδειγμάτων πρακτικής εφαρμογής σε ευρωπαϊκό

¹² Πρβλ. http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/copenhagen-declaration_en.pdf (από 4.8.2016).

¹³ Πρβλ. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0001:0010:EN:PDF> (από 4.8.2016).

¹⁴ Πρβλ. <http://www.eqavet.eu/gns/about-eqavet/mission.aspx> (από 1.4.2017).

¹⁵ Πρβλ. <http://www.eqavet.eu/gns/policy-context/european-quality-assurance-reference-framework/indicators.aspx> και https://www.deqa-vet.de/_media/PDF_allgemein/TG_Brochure_compass_deutsch.pdf (από 4.8.2016). Σχετικά με τους δείκτες, δείτε επίσης <http://www.eqavet.eu/tns/EQAVET-Resources/EQAVET-indicators-improving-the-relevance-of-VET.aspx> (από 3.8.2016).

επίπεδο. Στόχος είναι η γενική προαγωγή της ποιότητας της ΕΕΚ και η ενίσχυση της διαφάνειας των προγραμμάτων και των συστημάτων ΕΕΚ, έτσι ώστε να δημιουργηθεί αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των διαφόρων φορέων ΕΕΚ σε ολόκληρο το σύστημα. Όμως το EQAVET δεν θεωρεί τον εαυτό του ως ένα ισχύον πανευρωπαϊκό σύστημα διασφάλισης της ποιότητας. Αντίθετα, το EQAVET ανοίγει στους εμπλεκόμενους φορείς το απαραίτητο εύρος για εθνικό αλλά και περιφερειακό σχεδιασμό διασφάλισης της ποιότητας στους τομείς της ΑΕΕΚ και της ΣΕΕΚ.

Η μεγάλη πλειονότητα των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών και προγραμμάτων διασφάλισης ποιότητας στην ΕΕΚ εστιάζεται μέχρι σήμερα στην ΑΕΕΚ, και ειδικά στην κατάρτιση στο χώρο εργασίας. Αντιθέτως, η διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ έχει αποτελέσει αντικείμενο συζητήσεων μόνο ως έναν βαθμό, ίσως επειδή – όπως προαναφέρθηκε, - αυτός ο τομέας εκπαίδευσης δεν έγινε ως σήμερα αντικείμενο συζήτησης για την εκπαιδευτική πολιτική σε επίπεδο ΕΕ. Εντούτοις, οι ιδιαιτερότητες και τα σχετικά ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανώτερης ΕΕΚ πρέπει να εξετασθούν ξεχωριστά.

Στο επόμενο κεφάλαιο περιγράφονται τα σημαντικότερα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανώτερης ΕΕΚ. Αναφέρονται στον ορισμό της ανώτερης ΕΕΚ πάνω στον οποίο βασίζονται οι Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές. Η βάση για την σπονδυλωτή παρουσίαση των χαρακτηριστικών ποιότητας είναι ο κύκλος διασφάλισης ποιότητας που χρησιμοποιείται στο EQAVET, και που αποτελείται από τις τέσσερις φάσεις του σχεδιασμού, της εφαρμογής, της αποτίμησης και της επανεξέτασης.

Πέρα από τους δείκτες που προαναφέρθηκαν, ο κύκλος αυτός αποτελεί άλλο ένα βασικό στοιχείο του EQAVET.¹⁶ Ταυτόχρονα, οι τέσσερις φάσεις απαρτίζουν τον «κύκλο ζωής» ενός επαγγελματικού προσόντος, μέσα στον οποίο περιγράφονται τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά.

Οι Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές πρέπει να γίνουν αντιληπτές ως μια συνεισφορά η οποία γίνεται ως μέρος της διαδικασίας του EQAVET, και έτσι αναφέρονται μόνο έμμεσα στους δείκτες αναφοράς. Από την άλλη πλευρά, μια σπονδυλωτή και ευκρινής περιγραφή των σημαντικότερων στοιχείων ποιότητας της ανώτερης ΕΕΚ έχει σκοπό να βελτιώσει την κατανόηση του κοινού σχετικά με αυτόν τον τομέα εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκό πλαίσιο, ειδικά μεταξύ των αντιπροσώπων εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων στα οποία αυτός ο τύπος των επαγγελματικών προσόντων διαδραματίζει ανύπαρκτο ή πολύ μικρό ρόλο. Επιπλέον, οι Κατευθυντήριες Γραμμές δίνουν έναν συγκεκριμένο προσανατολισμό ώστε να βοηθήσουν τους φορείς της ανώτερης ΕΕΚ στον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την αποτίμηση και την επανεξέταση των δικών τους προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης.

¹⁶ Πρβλ. <http://www.eqavet.eu/tns/EQAVET-Resources/Working-with-the-EQAVET-Cycle.aspx> (από 4.4.2017).

3. Ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανώτερης ΕΕΚ

Τα ακόλουθα ποιοτικά χαρακτηριστικά έχουν συγκεντρωθεί με βάση μια ανάλυση των μηχανισμών διασφάλισης ποιότητας επιλεγμένων επαγγελματικών προσόντων αναφοράς στην ανώτερη ΕΕΚ της Αυστρίας, του Βελγίου, της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Ελλάδας. Αυτά τα ποιοτικά χαρακτηριστικά θα πρέπει να εκλαμβάνονται ως **σημεία αναφοράς** τα οποία οι φορείς της ανώτερης ΕΕΚ μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να ελέγξουν τα δικά τους συστήματα, μηχανισμούς και όργανα διασφάλισης της ποιότητας, βελτιώνοντάς τα όπου είναι αναγκαίο. Όμως τα ποιοτικά χαρακτηριστικά στοχεύουν επίσης να δείξουν στους ενδιαφερόμενους **τι χαρακτηρίζει τα προγράμματα σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα στην ανώτερη ΕΕΚ** και πώς αυτά **διακρίνονται** μεταξύ τους. Κάτι τέτοιο θα συνεισφέρει στη μεγαλύτερη **διαφάνεια** και **συγκρισιμότητα**.

Οι βασικοί σκοποί της ανώτερης ΕΕΚ

Η ανώτερη ΕΕΚ, όπως γίνεται αντιληπτή μέσα σε αυτή την δημοσίευση, επιδιώκει **τρεις βασικούς και αλληλένδετους σκοπούς**:

(1) Ικανοποίηση της ζήτησης επαγγελματικών προσόντων εκ μέρους των επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν συνεχώς νέες προκλήσεις που επιφέρουν οι οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές αλλαγές. Η επιτυχία μιας επιχείρησης στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος από τα επαγγελματικά προσόντα των εργαζομένων της. Οι επιχειρήσεις μπορούν να λειτουργήσουν με επιτυχία και μακροπρόθεσμα στην αγορά μόνο με εργαζομένους οι οποίοι διαθέτουν τα απαραίτητα επαγγελματικά προσόντα για να ανταπεξέλθουν στις ολοένα και πιο περίπλοκες καταστάσεις και αλλαγές στο χώρο της εργασίας. Αυτό κάνει την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ένα «πρωτογενές υλικό» που παίζει αποφασιστικό ρόλο στον εκσυγχρονισμό και στην δυνατότητα καινοτομίας μιας επιχείρησης, άρα και στην ανταγωνιστικότητά της. Για να καλύψουν με κατάλληλο τρόπο τη ζήτηση των επιχειρήσεων για επαγγελματικά προσόντα, τα παρεχόμενα επαγγελματικά προσόντα πρέπει να αντιστοιχούν σε αυτή τη ζήτηση. Συμπερασματικά, οι πάροχοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να παρέχουν τα επαγγελματικά εκείνα επαγγελματικά προσόντα που έχουν ζήτηση από τις επιχειρήσεις, τώρα αλλά και στο μέλλον.

(2) Διασφάλιση της απασχολησιμότητας των ατόμων

Σε μια δυναμική οικονομία, η διά βίου μάθηση είναι ανεκτίμητη για τη δυνατότητα απασχόλησης στην αγορά εργασίας. Η μάθηση έχει σκοπό να εφοδιάσει το εργατικό δυναμικό με τα απαραίτητα εργαλεία που απαιτούνται για να μην μείνουν πίσω σε μια αγορά εργασίας που αλλάζει συνεχώς. Ως εκ τούτου, τα προγράμματα που παρέχουν επαγγελματικά προσόντα θα πρέπει να είναι σχεδιασμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να διδάσκουν στους σπουδαστές τις ιδιαίτερες ικανότητες και τις ατομικές δεξιότητες που μπορούν να χρησιμοποιήσουν απευθείας στην εργασία. Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο

για τα επαγγελματικά προσόντα της ανώτερης ΕΕΚ, τα οποία επικεντρώνονται σε ειδικά σημεία του κάθε επαγγέλματος. Αν θέλουν να εξασφαλίσουν κάτι τέτοιο, οι πάροχοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να γνωρίζουν (προβλέπουν) την (μελλοντική) ζήτηση των επιχειρήσεων για επαγγελματικά προσόντα και να τα λαμβάνουν σοβαρά υπ' όψη σε σχέση με τα επαγγελματικά προσόντα που παρέχουν. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η σχέση ενός επαγγελματικού προσόντος με την αγορά εργασίας, άρα και η διατήρηση και προώθηση της απασχολησιμότητας των εργαζόμενων.

(3) Απόκτηση και περαιτέρω ανάπτυξη διοικητικών και ηγετικών δεξιοτήτων, ειδικά με προοπτική την ίδρυση μιας νέας επιχείρησης

Ένας σημαντικός στόχος της ανώτερης ΕΕΚ είναι η παροχή επαγγελματικών προσόντων που να επιτρέπουν στους κατόχους τους να αναλάβουν διοικητικά και ηγετικά καθήκοντα, τόσο σε επιχειρήσεις όσο και ως αυτοαπασχολούμενοι. Από την πλευρά των αποφοίτων του, ο τομέας της ανώτερης ΕΕΚ δημιουργεί με αυτό τον τρόπο μια σημαντική βάση για επιλογές σταδιοδρομίας και για θέσεις κλειδιά μέσα σε μια επιχείρηση, όπως επίσης και για την επιχειρηματικότητα. Από την άποψη της ευρύτερης οικονομίας, συνεισφέρει στην επιχειρηματική επιτυχία και στην εξασφάλιση θέσεων εργασίας με βιώσιμο τρόπο.

Ο κύκλος της διασφάλισης ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ

Οι παρακάτω βασικοί στόχοι της ανώτερης ΕΕΚ θα πρέπει να εξετάζονται σε ολόκληρο τον «κύκλο ζωής» ενός επαγγελματικού προσόντος. Αυτός αντιστοιχεί στον κύκλο διασφάλισης ποιότητας που προτείνεται ως μέρος του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για την Διασφάλιση της Ποιότητας (EQARF) και αποτελείται από **τέσσερις φάσεις**:

Φάση 1 – Σχεδιασμός: Αυτή η φάση αφορά την ανάλυση των αναγκών των επιχειρήσεων για συγκεκριμένα επαγγελματικά προσόντα και τη σύγκρισή τους με τα προγράμματα απόκτησης επαγγελματικών προσόντων που παρέχονται ήδη. Ποιες γνώσεις και δεξιότητες έχουν ζήτηση ή δεν είναι επαρκώς διαθέσιμες στην αγορά εργασίας; Ποιες γνώσεις και δεξιότητες χρειάζονται οι (μελλοντικοί) εργαζόμενοι για να παραμείνουν στη δουλειά ή για να προσληφθούν; Αυτή η ανάλυση θα χρησιμοποιείται για να οδηγήσει στις ικανότητες εκείνες οι οποίες – προσαρμοσμένες στα υφιστάμενα προγράμματα κατάρτισης - θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στα νέα ή εκσυγχρονισμένα επαγγελματικά προσόντα.

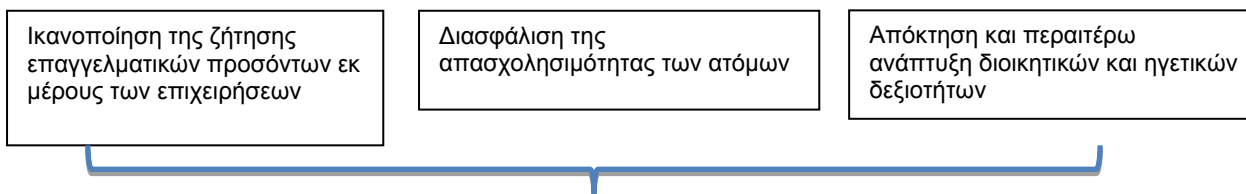
Φάση 2 – Εφαρμογή: Η φάση αυτή αφορά την υλοποίηση των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης. Αφορά την προετοιμασία του περιεχομένου των επαγγελματικών προσόντων, τον καθορισμό της παιδαγωγικής και διδακτικής προσέγγισης, καθώς και την δομή της διεργασίας αξιολόγησης και εξετάσεων. Αυτή η φάση στοχεύει επίσης στον προσδιορισμό των ομάδων-στόχων και του επιπέδου κατάρτισης, όπως είναι τα προαπαιτούμενα πρόσβασης και εισαγωγής, καθώς και το αντίστοιχο επίπεδο NQF. Περιλαμβάνει επίσης επιπλέον προπαρασκευαστικό έργο, όπως την επιλογή του καταρτισμένου διδακτικού προσωπικού, την επιλογή και εκπαίδευση των εξεταστών, την προετοιμασία του υλικού εκμάθησης, πρακτικής άσκησης και εξετάσεων, κ.λπ.

Φάση 3 – Αποτίμηση: Στην φάση αυτή, το περιεχόμενο ενός επαγγελματικού προσόντος υπόκειται σε αποτίμηση. Σκοπός είναι να εξεταστεί αν η προσφερόμενη κατάρτιση είναι η επιθυμητή, δηλαδή να καθοριστεί με διάφορες ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους αν πράγματι επιτυγχάνονται οι στόχοι που συνδέονται με το συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν. Η αποτίμηση θα πρέπει να εξετάζει όλες τις πλευρές του προγράμματος σπουδών, συμπεριλαμβανομένης της παιδαγωγικής και διδακτικής προσέγγισης, των υλικών που χρησιμοποιούνται στην εκμάθηση, την εργασία και τις εξετάσεις, το διδακτικό προσωπικό, την διεργασία των εξετάσεων, τον βαθμό ικανοποίησης των σπουδαστών, τον βαθμό ικανοποίησης των επιχειρήσεων από τα πραγματικά μαθησιακά αποτελέσματα της επαγγελματικής κατάρτισης, κ.λπ.

Φάση 4 – Επανεξέταση: Η φάση αυτή αφορά την προσαρμογή των παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων στα αποτελέσματα της αποτίμησης. Η ερμηνεία αυτών των αποτελεσμάτων οδηγεί σε ανανεωμένο σχεδιασμό ή σε νέο προσανατολισμό των παρεχόμενων προγραμμάτων κατάρτισης.

Σε κάθε φάση αντιστοιχούν στάδια εργασίας με τα οποία σχετίζονται τα **δώδεκα ποιοτικά χαρακτηριστικά**. Αυτά τα ποιοτικά χαρακτηριστικά βασίζονται, με τη σειρά τους, στους τρεις κύριους στόχους της ανώτερης ΕΕΚ και αποτελούν τη βάση της διασφάλισης ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ. Το ακόλουθο διάγραμμα περιγράφει την **δομή** των Ευρωπαϊκών Κατευθυντήριων Γραμμών. Στην συνέχεια, το κάθε ποιοτικό χαρακτηριστικό (ΠΧ) θα αναλυθεί λεπτομερώς.

Διάγραμμα 1: Δομή των Ευρωπαϊκών Κατευθυντήριων Γραμμών Για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη ΕΕΚ

Σχεδιασμός	Στάδιο Έργου: Ανάλυση αναγκών	ΠΧ 1: Συγκεκριμένη διαδικασία για τον εντοπισμό των επαγγελματικών προσόντων με ζήτηση	
		ΠΧ 2: Ανάλυση της ζήτησης για επαγγελματικά προσόντα από εκπροσώπους των επιχειρήσεων	
Εφαρμογή	Στάδιο έργου: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των επαγγελματικών προσόντων στην ανώτερη ΕΕΚ	ΠΧ 3: Δομημένη διαδικασία για την ανάπτυξη ή τον εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών προσόντων	
		ΠΧ 4: Καθοδήγηση της πορείας ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού από επιχειρηματικές οργανώσεις	
		ΠΧ 5: Διαφάνεια στην παρουσίαση των επαγγελματικών προσόντων	
	Στάδιο έργου: Διδασκαλία του εκπαιδευτικού περιεχομένου	ΠΧ 6: Προσανατολισμός προς σπουδαστές με επαγγελματική εμπειρία	
		ΠΧ 7: Διασφάλιση ουσιαστικής σχέσης μεταξύ αγοράς εργασίας και παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων	
		ΠΧ 8: Εξειδικευμένο διδακτικό προσωπικό με εμπειρία στην πρακτική άσκηση εντός των επιχειρήσεων	
	Στάδιο έργου: Υλοποίηση μιας διεργασίας αξιολόγησης	ΠΧ 9: Καλά δομημένη και διαφανής διαδικασία της διεργασίας αξιολόγησης	
		ΠΧ 10: Αξιόπιστη διεργασία εξετάσεων με έμπειρους εξεταστές από τον επαγγελματικό χώρο	
	Αποτίμηση	Στάδιο έργου: Εξέταση των παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων	ΠΧ 11: Συστηματική διαδικασία για την αποτίμηση των παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων
	Επανεξέταση	Στάδιο έργου: Εξαγωγή συμπερασμάτων	ΠΧ 12: Εντοπισμός μέτρων βελτίωσης με βάση τα συμπεράσματα που προήλθαν από την αποτίμηση

Φάση 1: Σχεδιασμός

Στάδιο έργου 1: Ανάλυση αναγκών

ΠΧ 1: Συγκεκριμένη διαδικασία για τον εντοπισμό των επαγγελματικών προσόντων με ζήτηση

Κατά κανόνα, η κινητήριος δύναμη πίσω από την ανάπτυξη νέων και τον εκσυγχρονισμό των ήδη υπαρχόντων επαγγελματικών προσόντων είναι οι ίδιες οι επιχειρήσεις. Αυτό το ερέθισμα θέτει σε λειτουργία μια διαδικασία παρακολούθησης που ελέγχεται από τις επιχειρηματικές οργανώσεις. Στην διάρκεια αυτής της διαδικασίας, η ζήτηση για επαγγελματικά προσόντα εκ μέρους των επιχειρήσεων αναγνωρίζεται με έναν καλά δομημένο τρόπο. Αυτό εξασφαλίζει τον συνεχή προσανατολισμό της ανώτερης ΕΕΚ προς τη ζήτηση.

Τα επαγγελματικά προσόντα της ανώτερης ΕΕΚ χαρακτηρίζονται από την άμεση σχέση τους με την αγορά εργασίας. Για να εξασφαλιστεί κάτι τέτοιο, πριν την ανάπτυξη νέων επαγγελματικών προσόντων και τις αλλαγές στα υπάρχοντα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να προηγείται μια σαφής καταγραφή των απαιτήσεων των επιχειρήσεων σε θέματα επαγγελματικών προσόντων. Αυτό εξασφαλίζει την εναρμόνιση των προσφερόμενων και των ζητούμενων επαγγελματικών προσόντων.

Κατ' αρχήν, προτείνεται να δημιουργηθεί μια διαδικασία παρακολούθησης η οποία θα ελέγχεται από επαγγελματικές και επιχειρηματικές οργανώσεις και θα είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες των επιχειρήσεων, ώστε αυτές πραγματικά να μπορούν να εντοπίσουν τα επαγγελματικά προσόντα που χρειάζονται. Εδώ, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται όλες οι σχετικές πηγές πληροφόρησης που είναι διαθέσιμες σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, εστιάζοντας στην παρούσα – αλλά κυρίως στην μελλοντική – ζήτηση επαγγελματικών προσόντων. Οι δραστηριότητες παρακολούθησης μπορούν να αφορούν στην αποτίμηση των δευτερευόντων στατιστικών στοιχείων και των σχετικών τομεακών αναλύσεων (όπως οι σπουδές που απαιτούνται για την απόκτηση επαγγελματικών προσόντων) αλλά μπορούν επίσης να περιλαμβάνουν και την διενέργεια ίδιων μελετών. Επιπλέον, η παρακολούθηση συνεδρίων, τομεακών ημερίδων και άλλων εκδηλώσεων μπορούν να φανούν χρήσιμες στην παρακολούθηση του έργου αλλά και να εξασφαλίσουν επαφές με τις επιχειρήσεις. Αυτή η δομημένη και σαφής προσέγγιση επιτρέπει μια πρώτη εκτίμηση της ζήτησης για επαγγελματικά προσόντα, η οποία μπορεί να ληφθεί αναλόγως υπόψη στην ανάπτυξη προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης.

Η παρακολούθηση θα πρέπει να λαμβάνει χώρα σε τακτά διαστήματα, ώστε να ανταποκρίνεται όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, και με προσαρμοσμένο τρόπο στις ανάγκες των επιχειρήσεων για επαγγελματικά προσόντα.

ΠΧ 2: Ανάλυση της ζήτησης για επαγγελματικά προσόντα από εκπροσώπους των επιχειρήσεων

Για να στραφεί η ανώτερη ΕΕΚ προς την ζήτηση των επιχειρήσεων για επαγγελματικά προσόντα, οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων θα πρέπει να παίζουν έναν σημαντικό ρόλο στην ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρακολούθησης. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να εξεταστεί και η υπάρχουσα δομή του επαγγελματικού προσόντος σε κάθε συγκεκριμένο τομέα.

Τα επαγγελματικά προσόντα που παρέχει η ανώτερη ΕΕΚ θα πρέπει να είναι προσανατολισμένα προς τις απαιτήσεις για επαγγελματικά προσόντα που εκφράζουν οι επιχειρήσεις ή οι οικονομικοί τομείς. Για τον λόγο αυτό, είναι απαραίτητη σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας η συμμετοχή εκπροσώπων των επιχειρηματικών οργανώσεων και άλλων επαγγελματιών. Η άμεση συμμετοχή τους στην αποτίμηση και ερμηνεία των πληροφοριών που συγκεντρώνονται στην πορεία των διαφορετικών δραστηριοτήτων παρακολούθησης (βλ. ΠΧ 1) διασφαλίζει ότι το επαγγελματικά προσόντα που παρέχει η ανώτερη ΕΕΚ διαμορφώνονται «από την οικονομία, για την οικονομία».

Όταν αναλύονται τα αποτελέσματα της παρακολούθησης, χρειάζεται επίσης να ληφθούν υπόψη οι δεξιότητες και τα επαγγελματικά προσόντα που διαθέτουν ήδη οι εργαζόμενοι στους οικονομικούς τομείς. Αυτό διασφαλίζει ότι η παρεχόμενη κατάρτιση θα μπορεί να επικεντρωθεί πιο εξειδικευμένα στην ζήτηση των επιχειρήσεων που δεν έχει ακόμη ικανοποιηθεί ή δεν ικανοποιείται επαρκώς στην αγορά εργασίας.

Πέρα από την πλευρά της ζήτησης, θα πρέπει να εξεταστεί και η πλευρά της προσφοράς. Πριν γίνουν συγκεκριμένα βήματα για την εφαρμογή ενός προγράμματος απόκτησης επαγγελματικών προσόντων (βλ. Φάση 2), προτείνεται η ανάλυση των υπαρχόντων προγραμμάτων, και η εκτίμηση σχετικά με το αν μπορούν να αναπτυχθούν νέα προγράμματα σπουδών ή αν τα ήδη υπάρχοντα μπορούν να προσαρμοστούν στις νέες απαιτήσεις. Επιπλέον, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τα νέα ή εκσυγχρονισμένα προγράμματα θα εναρμονίζονται με το ευρύτερο πλαίσιο απόκτησης επαγγελματικών προσόντων του αντίστοιχου τομέα, δηλαδή να στηρίζονται σε υπάρχοντα προγράμματα σπουδών και επαγγελματικά προσόντα ή να τα συμπληρώνουν με λογικό τρόπο («σκάλες σταδιοδρομίας») και να διευκολύνουν την μετάβαση σε απόκτηση άλλων επαγγελματικών προσόντων («διαπερατότητα»).

Φάση 2: Εφαρμογή

Στάδιο έργου: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των επαγγελματικών προσόντων της ανώτερης ΕΕΚ

ΠΧ 3: Δομημένη διαδικασία για την ανάπτυξη ή τον εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών προσόντων

Η ανάπτυξη νέων και η προσαρμογή υπάρχόντων επαγγελματικών προσόντων σε ένα αλλαγμένο επαγγελματικό περιβάλλον ακολουθεί δομημένες και τυποποιημένες διαδικασίες με την συμμετοχή όλων των σχετικών φορέων. Αυτό ενισχύει την διαφάνεια και την σαφήνεια για όλους όσοι συμμετέχουν στη διαδικασία απόκτησης επαγγελματικών προσόντων.

Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των επαγγελματικών προσόντων που θα παρέχει η ανώτερη ΕΕΚ θα πρέπει να ακολουθούν μια σαφώς δομημένη διαδικασία. Στην φάση αυτή είναι αναγκαίο να συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, ειδικά οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων (Βλ. ΠΧ 4), οι φορείς του δημοσίου, της έρευνας για την ΕΕΚ, αλλά και το διδακτικό προσωπικό. Όλοι θα πρέπει να ενημερώνονται για την ροή της διαδικασίας, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή ροή και η ανταλλαγή πληροφοριών.

Επιπλέον, είναι σημαντικό οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες όσων συμμετέχουν στη διαδικασία να είναι σαφώς προσδιορισμένες.

Στο ξεκίνημα αυτής της διαδικασίας (πρβλ. Διάγραμμα 2), θα πρέπει να δοθεί προσοχή ως το προς το ποια θα είναι τα έργα και οι δραστηριότητες πάνω στα οποία θα πρέπει να έχουν καταρτιστεί οι απόφοιτοι, και ποια περιθώρια ελιγμών και εύρους αποφάσεων θα υπάρχουν. Εδώ θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι απαιτήσεις για επαγγελματική πρακτική άσκηση που ελέγχθηκαν και αναλύθηκαν κατά την φάση του σχεδιασμού.

Εν συνεχεία, θα πρέπει να προσδιοριστεί το περιεχόμενο του επαγγελματικού προσόντος, δηλαδή ποια μαθησιακά αποτελέσματα θα πρέπει να αποδείξουν οι απόφοιτοι ότι κατέχουν κατά το τέλος του προγράμματος των σπουδών τους. Εδώ έχει σημασία να συμπεριλαμβάνεται μια σαφής αναφορά στο Εθνικό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (NQF) και οι παράμετροι περιγραφής να διασφαλίζουν διαφάνεια και συγκρισιμότητα.

Σε ένα επόμενο στάδιο θα πρέπει να προσδιορίζεται η διαδικασία εκμάθησης (αν μια τέτοια διαδικασία προβλέπεται ως υποχρεωτική), δηλαδή η διάρκεια του προγράμματος σπουδών, το περιεχόμενό του, ποιες διδακτικές προσεγγίσεις θα ακολουθηθούν, κ.λπ. Επιπλέον, είναι αναγκαίο να προσδιοριστεί ποια προαπαιτούμενα θα πρέπει να έχουν εκπληρώσει οι σπουδαστές για να ολοκληρώσουν το πρόγραμμα και/ή να αποκτήσουν την πιστοποίηση του επαγγελματικού προσόντος. Είναι επίσης αναγκαίο να περιγράφεται με διαφάνεια η τελική διεργασία αξιολόγησης που θα καθορίζει και θα αποτιμά με αξιόπιστο τρόπο τα μαθησιακά αποτελέσματα που σχετίζονται με το συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν. Αυτά περιλαμβάνουν την μεθοδολογία, τα όργανα, τα προαπαιτούμενα πρόσβασης (όπως η προηγούμενη απασχόληση σε σχετικό αντικείμενο), τον προσδιορισμό των κριτηρίων αξιολόγησης, και τους εξεταστές.

Διάγραμμα 2: Διαδικασία για την ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό ενός επαγγελματικού προσόντος

Διαδικασία	Στόχος	Βασικά ερωτήματα	Αντιστοιχία ΠΧ
Στάδιο 1	Φροντίδα για τους μελλοντικούς αποφοίτους	<ul style="list-style-type: none"> - Σε ποιους τομείς/ επιχειρηματικούς κλάδους/πεδία θα εργαστούν οι απόφοιτοι; - Ποιες θα είναι οι δραστηριότητές τους - Ποια περιθώρια θα έχουν για ελιγμούς, επιλογές και λήψη αποφάσεων; 	ΠΧ 1, ΠΧ 2 ΠΧ 4
Στάδιο 2	Ορισμός του επαγγελματικού προσόντος	<ul style="list-style-type: none"> - Τι θα πρέπει να γνωρίζουν και να μπορούν να κάνουν οι απόφοιτοι μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος σπουδών; - Ποιο βαθμό ανεξαρτησίας και ευθύνης θα απολαμβάνουν οι απόφοιτοι; 	ΠΧ 5
Στάδιο 3	Σχεδιασμός της διαδικασίας μάθησης και της διεργασίας αξιολόγησης	<ul style="list-style-type: none"> - Ποια θα είναι η διάρκεια των μαθημάτων; Πότε θα πρέπει να παρέχονται οι περίοδοι κατάρτισης; - Ποια θα είναι η διδακτέα ύλη; - Ποιο θα είναι το διδακτικό σύστημα που θα εφαρμοστεί; - Ποια προαπαιτούμενα θα υπάρχουν για να γίνει κάποιος δεκτός στο πρόγραμμα σπουδών; - Πώς θα καθορίζονται τα μαθησιακά αποτελέσματα; Ποιες μέθοδοι, όργανα, διαδικασίες κλπ. θα υπάρχουν και ποια θα είναι τα προαπαιτούμενα για την συμμετοχή στη διεργασία αξιολόγησης; - Ποιοι θα αποτελούν το διδακτικό προσωπικό; κ.λπ. 	ΠΧ 6, ΠΧ 7, ΠΧ 8, ΠΧ 9, ΠΧ 10

Ουσιαστική σημασία έχει η διαδικασία ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού να στηρίζεται στο αντίστοιχο νομικό ή ρυθμιστικό πλαίσιο. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα ρυθμισμένα επαγγέλματα.

ΠΧ 4: Καθοδήγηση της πορείας ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού από επιχειρηματικές οργανώσεις

Η ανάπτυξη/εκσυγχρονισμός των επαγγελματικών προσόντων που παρέχει η ανώτερη ΕΕΚ ελέγχεται σε σημαντικό βαθμό από επαγγελματικές και επιχειρηματικές οργανώσεις. Η εξειδικευμένη γνώση τους πάνω σε αυτή τη διαδικασία εξασφαλίζει πως τα παρεχόμενα επαγγελματικά προσόντα θα καλύπτουν επακριβώς τη ζήτηση των επιχειρήσεων.

Ένα βασικό στοιχείο ποιότητας των επαγγελματικών προσόντων που παρέχει η ανώτερη ΕΕΚ είναι η άμεση αξιοποίησή τους στους χώρους εργασίας και στις δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Αυτό εξηγεί την υψηλή αξία τους για την αγορά εργασίας, πράγμα που με τη σειρά του επιφέρει μια καθαρή υπεραξία στην απασχολησιμότητα των ατόμων. Αυτή διασφαλίζεται μέσα από την άμεση συμμετοχή των εκπροσώπων επιχειρήσεων και επιχειρηματικών οργανώσεων στην ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών προσόντων που παρέχει η ανώτερη ΕΕΚ. Τα άτομα αυτά θα πρέπει να έχουν βαθιά εξειδικευμένη γνώση στον σχετικό τομέα της οικονομίας ή της εργασίας, και, όπου είναι αναγκαίο, να αναλαμβάνουν διοικητικά και ηγετικά καθήκοντα (όπως η εκπαίδευση των μαθητευόμενων). Θα είναι χρήσιμο αν διαθέτουν ήδη εμπειρία ως εκπαιδευτές και/ή εξεταστές στην ανώτερη ΕΕΚ, αφού έτσι θα μπορούν να συνεισφέρουν τις εξειδικευμένες γνώσεις τους και στη διαδικασία ανάπτυξης/εκσυγχρονισμού.

Οι έμπειροι επαγγελματίες παρέχουν σημαντική βοήθεια στην ενημέρωση σχετικά με τις ανάγκες των επιχειρήσεων για επαγγελματικά προσόντα (βλ. ΠΧ 1), όπως είναι, για παράδειγμα, τα αποτελέσματα των καινοτομιών της τεχνολογίας στο περιεχόμενο ειδικών επαγγελματικών προσόντων. Με τον τρόπο αυτό, δημιουργείται μια γέφυρα μεταξύ της αγοράς εργασίας και του τομέα εκπαίδευσης – ένα διακριτό χαρακτηριστικό του τομέα της ανώτερης ΕΕΚ. Ως εκ τούτου, η άμεση συμμετοχή των έμπειρων επαγγελματιών στην διαδικασία της ανάπτυξης, προσαρμογής και εφαρμογής των επαγγελματικών προσόντων της ανώτερης ΕΕΚ – μια διαδικασία την οποία καθοδηγούν επαγγελματικές και επιχειρηματικές οργανώσεις– είναι απολύτως απαραίτητη.

ΠΧ 5: Διαφάνεια στην παρουσίαση των επαγγελματικών προσόντων

Η διαφάνεια προς τα έξω στην παρουσίαση τόσο των εσωτερικών διαδικασιών όσο των φορέων παρέχουν πιστοποίηση επαγγελματικών προσόντων ανώτερης ΕΕΚ όσο και στην παρουσίαση των ίδιων των επαγγελματικών προσόντων, παρέχει μεγαλύτερη σαφήνεια και κατανόηση. Επιπλέον, η διαφάνεια ενισχύει την εμπιστοσύνη στα συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα επαγγελματικά προσόντα, κάτι που αυξάνει την αποδοχή τους και βοηθά την διαπερατότητά τους και σε άλλους εκπαιδευτικούς τομείς.

Τα επαγγελματικά προσόντα που παρέχει η ανώτερη ΕΕΚ θα πρέπει να παρουσιάζονται με διαφανή, σαφή και κατανοητό τρόπο. Αυτό αφορά, από την μια πλευρά, τις εσωτερικές διαδικασίες των εκπαιδευτικών φορέων και των φορέων που παρέχουν την πιστοποίηση. Συστήνεται όλες οι διαδικασίες και οι διεργασίες – όπως αυτές που αφορούν στην επιλογή του διδακτικού προσωπικού, την καταγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης, τις δυνατότητες προσφυγών και αντιρρήσεων σχετικά με τα αποτελέσματα των εξετάσεων, τα μέτρα για τον έλεγχο των εξετάσεων/εξεταστών, κ.λπ. – να διατυπώνονται και να περιγράφονται λεπτομερώς, έτσι ώστε να είναι σαφείς σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Από την άλλη πλευρά, απαραίτητη είναι και η διασφάλιση της διαφάνειας στην παρουσίαση των επαγγελματικών προσόντων προς τα έξω. Εδώ ουσιαστική σημασία έχει η περιγραφή της μορφής των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Με τον τρόπο αυτό γίνονται ορατές οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι ικανότητες (με την έννοια της αυτονομίας και της ευθύνης) που σχετίζονται με το κάθε επαγγελματικό προσόν. Επιπλέον, συνιστάται η προσθήκη των ακόλουθων λεπτομερειών που αφορούν στα επαγγελματικά προσόντα:

- Ο τίτλος του επαγγελματικού προσόντος
- Το επίπεδο NQF/EQF
- Τα προαπαιτούμενα και τα κριτήρια για να γίνει κάποιος δεκτός στο πρόγραμμα σπουδών
- Την διάρκεια του προγράμματος/μαθημάτων, όπως αυτή ισχύει
- Τα επαγγελματικά δικαιώματα που προσφέρει η πιστοποίηση του επαγγελματικού προσόντος
- Το περιεχόμενο, η διάρκεια, οι μέθοδοι, οι διαδικασίες και τα όργανα που καθορίζουν και αξιολογούν τα μαθησιακά αποτελέσματα που αποκτήθηκαν.
- Οι δυνατότητες πρόσβασης και οι δυνατότητες μεταφοράς ακαδημαϊκών μονάδων σε άλλα επαγγελματικά προσόντα.

Η διαφάνεια στην παρουσίαση έχει σκοπό να εκφράσει με σαφήνεια την αφοσίωση του φορέα που πιστοποιεί το επαγγελματικό προσόν στην κάλυψη των αναγκών και στην επίτευξη των στόχων που σχετίζονται με το προσόν. Επιπλέον, σκοπεύει να εξασφαλίσει υψηλό βαθμό αποδοχής. Πέρα από αυτό, μια ξεκάθαρη παρουσίαση θα βοηθήσει την πρόσβαση του κατόχου του προσόντος σε άλλους εκπαιδευτικούς τομείς και στην αναγνώρισή του σε εθνικό και διεθνές πλαίσιο.

Στάδιο έργου: Διδασκαλία του εκπαιδευτικού περιεχομένου

ΠΧ 6: Προσανατολισμός προς σπουδαστές με επαγγελματική εμπειρία

Τα προγράμματα απόκτησης επαγγελματικών προσόντων της ανώτερης ΕΕΚ απευθύνονται κυρίως σε κατόχους επαγγελματικών προσόντων ΑΕΕΚ πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο και/ή την ανάλογη επαγγελματική εμπειρία. Ως εκ τούτου, τα παρεχόμενα επαγγελματικά προσόντα έχουν σκοπό να εμβαθύνουν και να διευρύνουν τις ήδη υπάρχουσες σχετικές με το αντικείμενο αλλά και διεπιστημονικές ικανότητές τους, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπουν στους σπουδαστές να εκπαιδευτούν στην λήψη αποφάσεων και την διοικητική ευθύνη.

Όσοι συμμετέχουν στα προγράμματα απόκτησης επαγγελματικών προσόντων που πιστοποιούνται από την ανώτερη ΕΕΚ συνήθως διαθέτουν κάποια επαγγελματική άδεια και/ή αρκετά χρόνια εμπειρίας στον συγκεκριμένο τομέα. Συχνά, μπαίνουν στο πρόγραμμα της ανώτερης ΕΕΚ ενώ είναι ενεργοί στον αντίστοιχο εξειδικευμένο τομέα τους, και με τον τρόπο αυτόν μπορούν να συνεισφέρουν στην διδακτική διαδικασία με τις ποικίλες επαγγελματικές εμπειρίες τους και την εξειδίκευσή τους πάνω στον τομέα.

Ως εκ τούτου, η διαδικασία διδασκαλίας/εκμάθησης θα πρέπει να είναι σχεδιασμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να λαμβάνει υπόψη τις υπάρχουσες εξειδικευμένες δεξιότητες και την πρακτική γνώση που κατέχουν ήδη οι σπουδαστές. Ένας από τους κύριους στόχους της ανώτερης ΕΕΚ είναι οι σπουδαστές να αποκτήσουν περαιτέρω επαγγελματικά προσόντα σχετικά με το αντικείμενό τους, έτσι ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν διαφορετικές, ακόμη και απρόβλεπτες προκλήσεις μέσα στην επαγγελματική τους δραστηριότητα. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να δίνεται μεγάλη προσοχή ώστε το πρόγραμμα ή το μάθημα να μην διευρύνει απλώς τις εξειδικευμένες δεξιότητες αλλά επίσης (και κυρίως) να ενισχύει τις ατομικές δεξιότητες που απαιτούνται για την αντιμετώπιση πιο περίπλοκων δραστηριοτήτων, όπως δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, ικανότητα αντιμετώπισης κρίσεων, ικανότητα καινοτομίας, ανταπόκριση στις ανάγκες των πελατών, κλπ. Μεγάλη σημασία θα πρέπει επίσης να δίνεται στην διδασκαλία διοικητικών και ηγετικών δεξιοτήτων, αφού, στην πράξη, οι απόφοιτοι συχνά θα βρίσκονται επικεφαλής ομάδων εργασίας, οργανισμών ή επιχειρήσεων, και έτσι θα αναλαμβάνουν ευθύνες για το εργατικό προσωπικό του τομέα τους.

Προσανατολισμένα προς σπουδαστές με πρακτική εμπειρία δεν θα πρέπει να είναι μόνο το παρεχόμενο φάσμα εκπαιδευτικών προγραμμάτων, αλλά και κάθε είδους καθοδήγηση και υποστήριξη που θα παρέχεται προκαταβολικά. Στην διάρκεια των συνεντεύξεων, οι πάροχοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να διακρίνουν τους μαθησιακούς στόχους των ενδιαφερόμενων σπουδαστών και να τους παρουσιάζουν όλες τις επιλογές

απόκτησης επαγγελματικών προσόντων που έχουν στην διάθεσή τους. Αυτές οι συμβουλευτικές συνεδρίες θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούνται για να εξασφαλίσουν ότι η ομάδα-στόχος των αντίστοιχων επαγγελματικών προσόντων θα είναι όσο το δυνατόν πιο ομογενοποιημένη, έτσι ώστε η διαδικασία εκμάθησης να είναι όσο το δυνατόν πιο προσανατολισμένη προς υπάρχουσες δεξιότητες και εμπειρίες.

ΠΧ 7: Διασφάλιση ουσιαστικής σχέσης μεταξύ αγοράς εργασίας και παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων

Οι απόφοιτοι της ανώτερης ΕΕΚ είναι εφοδιασμένοι με δεξιότητες που έχουν άμεση εφαρμογή στην αγορά εργασίας. Αυτό απαιτεί σαφή εστίαση στην εργασιακή πρακτική κατά την διάρκεια της διδασκαλίας και επιτυγχάνεται κυρίως με την διατήρηση στενών επαφών με την επαγγελματική πρακτική άσκηση, οι οποίες διασφαλίζονται με διάφορους τρόπους.

Τα προγράμματα επαγγελματικών προσόντων ανώτερης ΕΕΚ στοχεύουν στην απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων που θα συμπληρώνονται από θεωρητικές γνώσεις στο αντίστοιχο πεδίο εξειδίκευσης. Η θεωρητική γνώση που είναι απαραίτητη για τις επαγγελματικές δεξιότητες διδάσκεται με βάση την πρακτική εμπειρία. Αυτό που πρέπει να βρίσκεται πάντα σε πρώτο πλάνο δεν είναι η ακαδημαϊκή γνώση/αντίστοιχη επιστήμη, αλλά το πεδίο της επαγγελματικής δραστηριότητας. Είναι λοιπόν αναγκαίο η διδασκαλία του μαθησιακού περιεχομένου να είναι στραμμένη προς το έργο των επιχειρήσεων και τις επιχειρηματικές διαδικασίες, δημιουργώντας έτσι όσο το δυνατόν περισσότερες επαφές με την επαγγελματική πρακτική άσκηση. Όχι μόνο οι σπουδαστές θα πρέπει να συνεισφέρουν με τις πρακτικές εμπειρίες τους στην διαδικασία εκμάθησης (Βλ. ΠΧ 6) αλλά και το διδακτικό προσωπικό (Βλ. ΠΧ 8) και οι εξεταστές (Βλ. ΠΧ 11) θα πρέπει επίσης να διαθέτουν πρακτική εμπειρία βασισμένη στον χώρο των επιχειρήσεων.

Το υλικό που θα χρησιμοποιείται στην διάρκεια της διαδικασίας εκμάθησης θα πρέπει να είναι προσανατολισμένο προς παραδείγματα από την πρακτική εμπειρία και να εξασφαλίζει άμεση εφαρμογή στον χώρο εργασίας. Ο προσανατολισμός αυτός προς την πρακτική άσκηση μπορεί να ενισχυθεί περισσότερο με την δημιουργία επαφών με επιχειρήσεις, όπως επισκέψεις σε χώρους επιχειρήσεων, διαλέξεις από τους εκπροσώπους τους, «φιλικές κουβέντες», ομάδες ανταλλαγής απόψεων, κ.λπ.

Ως μέρος της πτυχιακής εργασίας ή των τελικών γραπτών εργασιών/ασκήσεων, οι σπουδαστές θα πρέπει να εργάζονται πάνω σε κανονικά προγράμματα μέσα σε επιχειρήσεις ή σε συνεργασία μαζί τους. Οπουδήποτε τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης δεν παρέχονται σε συνδυασμό με πρακτική εξάσκηση, τότε στα εκπαιδευτικά προγράμματα θα πρέπει οπωσδήποτε να ενσωματώνονται περίοδοι πρακτικής κατάρτισης μέσα στις επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις γίνονται σημαντικά σημεία μάθησης, συνεισφέροντας στην ενίσχυση και την εμπάθουση της επαγγελματικής επάρκειας των σπουδαστών.

ΠΧ 8: Εξειδικευμένο διδακτικό προσωπικό με εμπειρία στην πρακτική άσκηση εντός των επιχειρήσεων

Οι διαδικασίες μάθησης και κατάρτισης στην ανώτερη ΕΕΚ πραγματοποιούνται από άτομα που διαθέτουν όχι μόνο την απαραίτητη εκπαιδευτική και διδακτική επάρκεια, αλλά και πρακτική εμπειρία που βασίζεται στην πραγματική εργασία και στον χώρο των επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτό, οι διαδικασίες αυτές μπορούν να στραφούν προς τις σύγχρονες απαιτήσεις τις αγοράς και τις πραγματικές συνθήκες.

Το διδακτικό προσωπικό παίζει ζωτικό ρόλο στην ανώτερη ΕΕΚ. Η εξειδικευμένη γνώση του συνεισφέρει σημαντικά στην ποιότητα της διαδικασίας εκπαίδευσης/κατάρτισης. Όχι μόνο θα πρέπει να διαθέτουν τα απαραίτητα επαγγελματικά προσόντα για να διδάξουν κυρίως ενήλικες σπουδαστές, αλλά επίσης, πάνω από όλα, θα πρέπει να διαθέτουν πρακτική επαγγελματική εμπειρία και σύγχρονη εξειδικευμένη γνώση πάνω στο αντικείμενο, τα οποία να μπορούν να μεταδώσουν άμεσα μέσω της διδασκαλίας τους. Μόνο οι διδάσκοντες που γνωρίζουν τον πραγματικό κόσμο των επιχειρήσεων μπορούν να μεταδώσουν αυτή τη γνώση και την εμπειρία στους σπουδαστές τους. Εντούτοις, ανάλογα με το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, στην διαδικασία μπορεί να συμμετέχουν και θεωρητικοί ειδικοί.

Απαραίτητη είναι και η σε βάθος πρακτική τεχνογνωσία επειδή, κατά κανόνα, οι σπουδαστές κατέχουν ήδη πρακτικές και εξειδικευμένες δεξιότητες (Βλ. ΠΧ 6) που επιθυμούν να διευρύνουν και να εμβαθύνουν μέσω της παρακολούθησης ενός προγράμματος σπουδών ανώτερης ΕΕΚ. Ως εκ τούτου, η πρακτική εμπειρία θα πρέπει να αποτελεί βασικό κριτήριο για την επιλογή των διδασκόντων. Προκειμένου να επιλεγούν επαγγελματίες επίσης με ένα παιδαγωγικό και διδακτικό σκεπτικό, προπαντός για την εκπαίδευση (κυρίως) ενήλικων σπουδαστών, θα πρέπει να προβλεφθεί και η συμμετοχή τους σε σχετικά προγράμματα επιμόρφωσης CΕΤ.

Όμως ο προσανατολισμός προς τις πραγματικές συνθήκες δεν έχει σημασία μόνο ως προς τις μεθόδους διδασκαλίας/εκμάθησης. Το εκπαιδευτικό υλικό, η πτυχιακή εργασία, και άλλες εντολές για ανάθεση εργασιών θα πρέπει να είναι στραμμένα προς την πρακτική άσκηση (Βλ. ΠΧ 7). Η διδασκαλία θα μπορέσει να καλύψει τις ανάγκες των επιχειρήσεων μόνο μέσω μιας στενής σύνδεσής της με την πρακτική εμπειρία.

Στάδιο έργου: Υλοποίηση μιας διεργασίας αξιολόγησης

ΠΧ 9: Καλά δομημένη και διαφανής διαδικασία της διεργασίας αξιολόγησης

Η πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων βασίζεται σε μια καλά δομημένη και διαφανή διεργασία αξιολόγησης. Οι τυποποιημένες διαδικασίες, μια ανοιχτή πολιτική πληροφόρησης, και η ένταξη σε μια δομή διαχείρισης προσανατολισμένη προς τις επιχειρήσεις δημιουργούν σαφήνεια και ενισχύουν την εμπιστοσύνη στα παρεχόμενα επαγγελματικά προσόντα.

Η διεργασία αξιολόγησης, δηλαδή η διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθηθεί για την πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων ανώτερης ΕΕΚ, θα πρέπει να ακολουθεί μια σαφή δομή που να είναι εύκολα κατανοητή προς τα έξω. Για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητο να παρουσιάζονται με διαφάνεια οι μέθοδοι, τα μέσα και οι διεργασίες που χρησιμοποιούνται

για τον έλεγχο της επίτευξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που προσδιορίστηκαν στη φάση εφαρμογής (Βλ. Φάση 2) όπως επίσης και τα κριτήρια αξιολόγησης αυτής της διαδικασίας καθώς και η τεκμηρίωση των αποτελεσμάτων. Αυτές οι πληροφορίες θα πρέπει να παρουσιάζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι τρίτοι, ειδικά οι σπουδαστές, αλλά και οι «διάδοχοι θεσμοί» (δηλαδή οι επιχειρήσεις ή τα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα όπου γίνονται δεκτοί οι απόφοιτοι της ανώτερης ΕΕΚ) να μπορούν να τις κατανοήσουν.

Επιπλέον, είναι σημαντικό να έχουν προσδιοριστεί οι ευθύνες όλων όσοι συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης. Θα πρέπει να υπάρχει μια συνεχής ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ όλων όσων εμπλέκονται στην διαδικασία της πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων (όπως μεταξύ διδασκόντων και εξεταστών). Με τον τρόπο αυτό είναι δυνατόν να συνδυαστούν καλύτερα τα έργα που ολοκληρώθηκαν και τα βήματα που έγιναν από τους εμπλεκόμενους, με τα εγχειρίδια, τις εργασίες που τους ανατίθενται, τους καταλόγους των εξετάσεων, και όλα τα παρόμοια που χρησιμοποιούνται στην διάρκεια της όλης διαδικασίας.

Οι σαφείς δομές, μια ανοιχτή ροή επικοινωνίας, και η ένταξη σε μια δομή διαχείρισης προσανατολισμένη προς τις επιχειρήσεις, συνεισφέρουν σημαντικά στην καλύτερη κατανόηση του επαγγελματικού προσόντος άρα και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης προς αυτό και της αξιοπιστίας του.

ΠΧ 10: Αξιόπιστη διεργασία εξετάσεων με έμπειρους εξεταστές από τον επαγγελματικό χώρο

Η διεργασία αξιολόγησης θα πρέπει να έχει οργανωθεί κατά τέτοιον τρόπο ώστε τα μαθησιακά αποτελέσματα που σχετίζονται με το επαγγελματικό προσόν να μπορούν να αποδειχθούν με αντικειμενικό και αξιόπιστο τρόπο. Ουσιαστικό ρόλο παίζει εδώ η συμμετοχή έμπειρων επαγγελματιών από επιχειρήσεις που θα μπορούν να συνεισφέρουν τις εξειδικευμένες τους ικανότητες στην διάρκεια της διεργασίας. Μεγάλη σημασία έχει επίσης η διάκριση ανάμεσα στο έργο της διδασκαλίας και το έργο της εξέτασης. Εδώ ισχύει η αρχή: όσοι διδάσκουν δεν εξετάζουν.

Οι μέθοδοι και τα όργανα που χρησιμοποιούνται στη διεργασία αξιολόγησης και εξέτασης θα πρέπει να επιλέγονται με τέτοιο τρόπο ώστε να οδηγούν σε αξιόπιστα, αντικειμενικά και κατανοητά αποτελέσματα. Ένας σωστός πρακτικός προσανατολισμός των καθηκόντων που θα ανατίθενται στους σπουδαστές μπορεί να επιτευχθεί αν αυτά στρέφονται προς πραγματικές επαγγελματικές καταστάσεις (όπως παραγγελίες πελατών, ιδιαίτερα προβλήματα που προκαλούνται από την εφαρμογή των προγραμμάτων, δυσκολίες που μπορούν να προέλθουν από αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο ή το προσωπικό, κ.λπ.) Αυτός ο προσανατολισμός προς την πρακτική εμπειρία θα πρέπει να εξασφαλίζεται κυρίως με τη συμμετοχή έμπειρων επαγγελματιών από επιχειρήσεις, οι οποίοι μπορούν να συνεισφέρουν με την εξειδίκευση και την εμπειρία τους σε ολόκληρη την διεργασία αξιολόγησης, όπως για παράδειγμα με την ανάθεση πτυχιακών εργασιών ή την διενέργεια εξειδικευμένων διαλέξεων. Επιπλέον, οι επαγγελματίες μπορούν να αξιολογήσουν την επαγγελματική επάρκεια των υποψηφίων, δηλαδή να εκτιμήσουν αν πράγματι έχουν φτάσει στους στόχους/απαιτούμενα που συνδέονται με το πιστοποιούμενο επαγγελματικό προσόν, και αν μπορούν να τα εφαρμόσουν στην πράξη.

Πέρα από την βαθιά εξειδικευμένη γνώση πάνω στο αντικείμενο, οι εξεταστές θα πρέπει επίσης να διαθέτουν δεξιότητες που αφορούν άμεσα την εξέταση και την διδασκαλία. Θα πρέπει λοιπόν να τους παρέχονται εκπαιδευτικά προγράμματα και υλικό (όπως εγχειρίδια εξεταστών) και να εξασφαλίζεται η τακτική συμμετοχή τους σε προγράμματα ΣΕΕΚ.

Κατ' αρχήν, οι διαδικασίες εξέτασης στην ανώτερη ΕΕΚ θα πρέπει να έχουν την μορφή εξωτερικών αξιολογήσεων. Ως εκ τούτου, η αποτίμηση και η αξιολόγηση των σπουδαστών δεν θα πρέπει να αποτελούν ευθύνη των διδασκόντων αλλά να μεταφερθούν σε ανεξάρτητα εξεταστικά σώματα. Αυτός ο διαχωρισμός παρεμποδίζει οποιαδήποτε πιθανή σύγκρουση συμφερόντων και επιτυγχάνει υψηλό βαθμό αντικειμενικότητας και αξιοπιστίας.

Φάση 3: Αποτίμηση

Στάδιο έργου: Εξέταση των παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων

ΠΧ11: Συστηματική διαδικασία για την αποτίμηση των παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων

Για την διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων, είναι απαραίτητο αυτά να αποτιμώνται σε τακτά διαστήματα, ως μέρος μιας συστηματικής διαδικασίας. Η βάση για την αξιολόγηση αυτή δημιουργείται από δεδομένα και ανατροφοδότηση από αποφοίτους, εργοδότες, και όλους όσους συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την πρακτική εφαρμογή των επαγγελματικών προσόντων.

Τα προγράμματα απόκτησης επαγγελματικών προσόντων θα πρέπει να περνούν σε τακτά διαστήματα από έναν ποιοτικό έλεγχο, ώστε να εντοπίζονται οι απαιτούμενες αλλαγές και να γίνονται οι απαραίτητες διορθώσεις. Συστήνεται ο καθορισμός μιας συστηματικής διαδικασίας ώστε αυτή η αποτίμηση να συγκεντρώνει όσο το δυνατόν πιο κατανοητό υλικό ανατροφοδότησης – με την μορφή τόσο ποσοτικών δεδομένων όσο και ποιοτικών πληροφοριών.

Στην αποτίμηση είναι σημαντικό να συμμετέχουν όλοι οι σχετικοί φορείς που παίρνουν μέρος στην φάση σχεδιασμού και πρακτικής εφαρμογής ενός επαγγελματικού προσόντος. Τα άτομα αυτά θα πρέπει να ανταλλάσσουν συχνά απόψεις σχετικά με το παρεχόμενο επαγγελματικό προσόν - όχι μόνο για να εντοπίσουν τις δυνατότητες βελτίωσης αλλά και να εξασφαλίσουν μια ομοιόμορφη και συντονισμένη διαδικασία.

Μια πλευρά που αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία για την αποτίμηση είναι η ανατροφοδότηση από τους αποφοίτους – όχι μόνο αμέσως μετά την απόκτηση του επαγγελματικού προσόντος (για παράδειγμα, σχόλια σχετικά με την ικανοποίησή τους από το περιεχόμενο της κατάρτισης, τους διδάσκοντες, τους εξεταστές, κ.λπ.) αλλά επίσης και κάποιο χρονικό διάστημα αργότερα, όταν αξιολογούνται στην πράξη τα προαπαιτούμενα του παρόχου του επαγγελματικού προσόντος και οι στόχοι του (Βλ. ΠΧ 5). Η αποτίμηση αυτή θα πρέπει να βασίζεται κυρίως στα αποτελέσματα του επαγγελματικού προσόντος πάνω στις επιχειρήσεις και την αγορά εργασίας (για παράδειγμα, το είδος των δραστηριοτήτων που ακολουθούν οι κάτοχοι του προσόντος μετά την αποφοίτησή τους, η εξέλιξη των

εισοδημάτων τους, η δυνατότητά τους να παίρνουν αποφάσεις, οι διευθυντικές και διοικητικές θέσεις που αναλαμβάνουν, κλπ.).

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ερωτώνται σε ποιο βαθμό το επαγγελματικό προσόν καλύπτει τις απαιτήσεις τους, και αν έχουν κάποια πιθανά αιτήματα αλλαγής του. Η ανατροφοδότηση από τις επιχειρήσεις αποκαλύπτει επίσης αν οι προσδοκίες που έχει ο πάροχος σε σχέση με τα επαγγελματικά προσόντα που πιστοποιεί εκπληρώνονται στην πράξη, αν δηλαδή οι απόφοιτοι προσλαμβάνονται σε θέσεις ανάλογες με το προσόν που απέκτησαν, αν επέρχονται τα επιθυμητά αποτελέσματα (π.χ. μια προαγωγή σε διοικητική θέση) και αν αυτό βελτιώνει την απασχολησιμότητα του προσωπικού.

Φάση 4: Επανεξέταση

Στάδιο έργου: Εξαγωγή συμπερασμάτων

ΠΧ 12: Εντοπισμός μέτρων βελτίωσης με βάση τα συμπεράσματα που προήλθαν από την αποτίμηση

Η ανάλυση των πληροφοριών που συγκεντρώνονται κατά την διάρκεια της αποτίμησης επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων για την βελτίωση των παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων. Τα συμπεράσματα αυτά συμπεριλαμβάνονται στις διορθωτικές παρεμβάσεις πάνω στο πρόγραμμα κατάρτισης για το συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν, διαφυλάσσοντας με τον τρόπο αυτό την ποιότητά του.

Οι ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες που συλλέχθηκαν στην διάρκεια της αποτίμησης θα πρέπει να αναλυθούν και να συζητηθούν στα όργανα που είναι υπεύθυνα για το παρεχόμενο επαγγελματικό προσόν. Επιπλέον, θα πρέπει να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τα απαιτούμενα βήματα που θα βελτιώσουν και θα εκσυγχρονίσουν το παρεχόμενο προσόν.

Σύνοψη

Συνοπτικά, από τα δώδεκα ποιοτικά χαρακτηριστικά μπορούν να εξαχθούν τρία σημεία-κλειδιά. Τα σημεία αυτά αποτελούν τον πυρήνα της διασφάλισης ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ.

- 1. Εξασφάλιση της άμεσης σχέσης με την αγορά εργασίας:** Η ανώτερη ΕΕΚ έχει ως κινητήριο δύναμη τη ζήτηση. Ένα χαρακτηριστικό της ποιότητας της ανώτερης ΕΕΚ είναι η συμμετοχή εκπροσώπων των επιχειρήσεων σε ολόκληρο τον «κύκλο ζωής» ενός επαγγελματικού προσόντος – από την ανάλυση των αναγκών μέχρι την λήψη μέτρων για την βελτίωση των παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων .
- 2. Στενοί δεσμοί της διοικητικής δομής με την οικονομία.** Η στενή επαφή μεταξύ των επιχειρήσεων και της ανώτερης ΕΕΚ καθρεφτίζεται και στην διοικητική δομή της τελευταίας. Αυτή χαρακτηρίζεται από την θεσμική συνεργασία με οργανώσεις οι οποίες διατηρούν στενούς δεσμούς με την οικονομία – όπως επιμελητήρια, επαγγελματικούς συλλόγους και –ανάλογα με το πλαίσιο – κοινωνικούς εταίρους

όπως επίσης και τις υπεύθυνες δημόσιες αρχές και υπουργεία. Αυτό διασφαλίζει ότι η ανώτερη ΕΕΚ προσανατολίζεται προς τις συγκεκριμένες απαιτήσεις των επιχειρήσεων και της αγοράς εργασίας, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο («επαγγελματικά προσόντα από την οικονομία, για την οικονομία»).

3. **Διασφάλιση της διαφάνειας:** Η διαφάνεια δημιουργεί επίγνωση, η επίγνωση ενισχύει την εμπιστοσύνη, η εμπιστοσύνη οδηγεί σε εκτίμηση και αναγνώριση. Για την διασφάλιση της διαφάνειας είναι σημαντικό όλες οι διαδικασίες του «κύκλου ζωής» ενός επαγγελματικού προσόντος να είναι σωστά δομημένες και οι πληροφορίες να μεταδίδονται με σαφήνεια.

4. Αξιολόγηση από ομότιμους κριτές για τη διασφάλιση της ποιότητας

Για να διασφαλιστεί η ποιότητα, είναι αναγκαίο να εξετάζεται σε τακτά διαστήματα η «φύση» του επαγγελματικού προσόντος και/ή όλη διαδικασία από την ανάπτυξη μέχρι την αποτίμηση, και να λαμβάνονται μέτρα βελτίωσης όπου αυτό είναι απαραίτητο. Μια μέθοδος αποτίμησης που χρησιμοποιείται στη διασφάλιση ποιότητας είναι η αξιολόγηση από ομότιμους κριτές. Αυτή είναι μια διαδικασία κατά την οποία οι πάροχοι επαγγελματικών προσόντων αποκαλύπτουν τις διαδικασίες, το περιεχόμενο, τα αποτελέσματα, κ.λπ. σε άλλους παρόχους επαγγελματικών προσόντων («ομότιμους κριτές») για να περάσουν από εξέταση/αποτίμηση/κριτική ανάλυση («αξιολόγηση»).

Η αξιολόγηση από ομότιμους κριτές είναι μια διαδικασία διασφάλισης ποιότητας που χρησιμοποιείται εδώ και πολύ καιρό στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στην ΕΕΚ έγινε γνωστή κυρίως μέσα από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα με την ονομασία «Η Αξιολόγηση από Ομότιμους Κριτές ως Μέσο Διασφάλισης της Ποιότητας και της Ανάπτυξης»¹⁷. Ως μέρος αυτού του προγράμματος, εκδόθηκε ένα **Ευρωπαϊκό Εγχειρίδιο Αξιολόγησης από Ομότιμους Κριτές**¹⁸ το οποίο περιλαμβάνει οδηγίες για ενέργειες σχετικά με την οργάνωση και την δομή μιας αξιολόγησης από ομότιμους κριτές¹⁹. Αν και το εγχειρίδιο επικεντρώνεται κυρίως στην ΑΕΕΚ, οι πληροφορίες του μπορεί εύκολα να μεταφερθούν στην **ανώτερη ΕΕΚ**.

Ο συγκεκριμένος σχεδιασμός μιας αξιολόγησης από ομότιμους κριτές εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως οι σχετικοί στόχοι, οι τομείς που θα αξιολογηθούν, οι οικονομικοί πόροι και το ανθρώπινο δυναμικό, τα χρονικά περιθώρια, κ.τ.λ. Κατ' αρχήν, όμως, μια αξιολόγηση από ομότιμους εταίρους απαρτίζεται από **τέσσερις φάσεις**, οι οποίες παρουσιάζονται εδώ με συντομία²⁰. Στο πλαίσιο αυτό, περιγράφονται μόνο τα ζητήματα που άπτονται της οργάνωσης και της εφαρμογής της διασφάλισης ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ.

Φάση 1: Προετοιμασία

Η πρώτη φάση στην αξιολόγηση από ομότιμους κριτές είναι η **προετοιμασία**. Ο σκοπός και οι στόχοι αυτής της διενέργειας πρέπει να είναι προσδιορισμένοι, δηλαδή τι ακριβώς θα εξεταστεί λεπτομερώς ή θα αξιολογηθεί με κριτική ματιά. Σημείο εστίασης μπορεί να είναι η γενικότερη διαδικασία ή επιλεγμένες πλευρές της. Όσον αφορά την **ανώτερη ΕΕΚ**, θα ήταν πιθανόν στην αξιολόγηση των ομότιμων κριτών να τεθούν συγκεκριμένα ζητήματα ποιότητας, από αυτά που περιγράφονται στις Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές.

Στο ξεκίνημα μιας αξιολόγησης από ομότιμους κριτές υπάρχει συνήθως μια **αυτο-αξιολόγηση**, με δυο λόγια ο θεσμός που επιθυμεί την αξιολόγηση πρέπει να ξεκινήσει να αναλύει από μόνος του τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του τομέα ο οποίος στη συνέχεια θα αξιολογηθεί από τρίτους ομότιμους κριτές. Τα αποτελέσματα αυτής της αυτο-αξιολόγησης

¹⁷ Πρβλ. <http://www.peer-review-education.net/> (AT/04/C/F/TH-82000, από 3.2.2017).

¹⁸ Πρβλ. http://www.peer-review-education.net/index.php?class=Calimero_Article&id=12895 (από 3.2.2017).

¹⁹ Το εγχειρίδιο αυτό συμπληρώνεται από μια Ευρωπαϊκή Εργαλειοθήκη Αξιολόγησης από Ομότιμους Κριτές (European Peer Review Toolbox), η οποία προσφέρει πρακτική βοήθεια με την μορφή εγγράφων, μητρώων, καταλόγων, κλπ. (Πρβλ. http://www.peer-review-education.net/index.php?class=Calimero_Article&id=12901, από 3.2.2017).

²⁰ Για λεπτομερή παρουσίαση των τεσσάρων φάσεων σάς παραπέμπουμε στο Ευρωπαϊκό Εγχειρίδιο Αξιολόγησης από Ομότιμους Κριτές (European Peer Review Manual) από το οποίο και έχουν ληφθεί αυτές οι πληροφορίες.

θα παρατεθούν σε μια **αναφορά αυτό-αξιολόγησης** η οποία θα σταλθεί στους ομότιμους κριτές μαζί με ένα **Φύλλο Αρχικής Ενημέρωσης για την Αξιολόγηση από Ομότιμους Κριτές** (που θα περιέχει μια γενική περιγραφή όλων των σημαντικών πλευρών της αξιολόγησης από τους κριτές, όπως λεπτομέρειες επικοινωνίας, τον σκοπό και τον στόχο της αξιολόγησης, την κατανομή καθηκόντων και ευθυνών, το χρονοδιάγραμμα, κ.λπ.) ως προετοιμασία για την αξιολόγηση από τους ομότιμους κριτές.

Η έκθεση αυτό-αξιολόγησης θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο σαφής και ενημερωτική για όλους τους εμπλεκόμενους. Οι πληροφορίες θα πρέπει να δίνονται με εύκολα κατανοητό τρόπο για τους διεθνείς ομότιμους κριτές που διαθέτουν διαφορετικό υπόβαθρο σε πρακτικά ζητήματα. Για την ανώτερη ΕΕΚ συστήνεται η χρήση του υποδείγματος που αναπτύχθηκε στο πρόγραμμα QA HiVET (πρβλ. <http://www.qahivet.net/the-results/>), συμπληρωμένο από άλλο υλικό και κυρίως πρακτικά παραδείγματα. Επιπλέον, θα πρέπει να εξηγείται το εθνικό πλαίσιο, όπως η σημασία της ανώτερης ΕΕΚ στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αν και κατά πόσο αυτή διαφοροποιείται από την τριτοβάθμια ακαδημαϊκή εκπαίδευση, ποιες δομές, περιπτώσεις και διαδικασίες λήψης αποφάσεως υπάρχουν, ποιο ρόλο παίζει το Εθνικό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων, και πώς οργανώνονται οι διενέργειες κατανομής.

Η φάση προετοιμασίας συμπεριλαμβάνει επίσης τον **ειδικό σχεδιασμό και την οργάνωση της επίσκεψης των ομότιμων κριτών** (χρονοδιάγραμμα, θέματα συζήτησης, τοποθεσία, πόρους, προσκλήσεις, κ.λπ.) Επιπλέον, η φάση αυτή καλύπτει την **επιλογή, πρόσληψη και προετοιμασία των ομότιμων κριτών**. Επειδή στην πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ δεν υπάρχει σήμερα κοινή αντίληψη σχετικά με το τι καλύπτει η **ανώτερη ΕΕΚ**, είναι σημαντικό να γίνουν εκ των προτέρων συνομιλίες για τον **ορισμό** της, και αυτές να καταλήξουν σε μια συμφωνία σχετικά με το ποιος θα μπορεί να θεωρηθεί ως **κατάλληλος ομότιμος κριτής**. Ως εκ τούτου, η έκθεση της αυτό-αξιολόγησης θα πρέπει να περιλαμβάνει και μια περιγραφή των σχετικών εθνικών φορέων και των ευθυνών τους στις ανώτερη ΕΕΚ. Με τον τρόπο αυτόν, θα είναι ευκολότερη η επιλογή και η επικοινωνία με ομότιμους κριτές από τον διεθνή χώρο.

Φάση 2: Επίσκεψη των ομότιμων κριτών

Στην διάρκεια της **επίσκεψης των ομότιμων κριτών**, οι κριτές – βοηθούμενοι και από την έκθεση της αυτό-αξιολόγησης – θα συλλέξουν **επιπλέον πληροφορίες και δεδομένα** σχετικά με το πεδίο το οποίο θα πρέπει να αναλύσουν, με βάση τη φάση προετοιμασίας. Για το έργο αυτό μπορούν να εφαρμόσουν διάφορες μεθόδους: πέρα από τις παραδοσιακές παρουσιάσεις από επίλεκτους ειδικούς, ακολουθούμενες από ομαδικούς διαλόγους, επισκέψεις σε σημεία μάθησης (όπως τάξεις, εργαστήρια, κ.λπ.), επίβλεψη των δραστηριοτήτων διδασκαλίας και κατάρτισης, την ενημέρωση των ομότιμων κριτών μπορούν επίσης να συμπληρώσουν οι έρευνες με ερωτηματολόγια ή οι ατομικές συνεντεύξεις με διάφορους εμπλεκόμενους.

Είναι πολύ σημαντικό, ο θεσμός που θέτει τον εαυτό του σε μια αξιολόγηση ομότιμων κριτών, να μην παρουσιάσει μια «ιδανική κατάσταση» αλλά να δώσει μια κατανοητή και ρεαλιστική εικόνα της καθημερινής πρακτικής.

Στην **ανώτερη ΕΕΚ**, έχει μεγάλη σημασία η συμμετοχή στην αξιολόγηση των ομότιμων κριτών, **έμπειρων επαγγελματιών**, όπως από τομεακές οργανώσεις, επαγγελματικούς συλλόγους ή επιμελητήρια, αφού αυτοί παίζουν βασικό ρόλο στη διοίκηση του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού τομέα. Το βασικό προαπαιτούμενο για μια σωστή ανάλυση από ομότιμους κριτές, είναι να κατανοήσουν αυτοί τι διακρίνει την ανώτερη ΕΕΚ και ποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά σχετίζονται μαζί της. Ως εκ τούτου, η οπτική των επιχειρήσεων έχει ουσιαστική σημασία μέσα σε αυτή την διαδικασία.

Ειδικά στην **ανώτερη ΕΕΚ**, οι εκθέσεις των ομότιμων κριτών μπορούν επίσης να έχουν και χαρακτήρα **διδασκαλίας δραστηριοτήτων από τους ομότιμους κριτές**. Κάτι τέτοιο όχι μόνο εισάγει την εξωτερική οπτική «ατόμων με παρόμοιες απόψεις επί του συγκεκριμένου ζητήματος», δίνοντας σημαντική αλλά και εποικοδομητική ανατροφοδότηση σχετικά με έναν ιδιαίτερο τομέα ποιότητας, αλλά και προσφέρει μια αμοιβαία ανταλλαγή γνώμων και εμπειριών, καθώς επίσης και αμοιβαία μάθηση. Καθώς παρουσιάζουν τα δικά τους συστήματα (και τις δικές τους αδυναμίες και πλεονεκτήματα), οι ομότιμοι κριτές μπορούν να προσφέρουν έμπνευση και τροφή για σκέψη, αλλά και να συνεισφέρουν σε μια περαιτέρω από κοινού ανάλυση.

Κατά την διάρκεια της επίσκεψης αξιολόγησης των ομότιμων κριτών, συστήνεται τα αποτελέσματα και οι συστάσεις να φιλτραριστούν σταδιακά προς τα έξω, οι διαφορετικές απόψεις να εξεταστούν, να γίνουν περαιτέρω συζητήσεις, και τα συμπεράσματα να τυποποιηθούν και να επικυρωθούν σε συνεργασία με τους συμμετέχοντες. Στο τέλος της επίσκεψης, θα πρέπει να υπάρχει αρκετός χρόνος για το κοινό αυτό ενημερωτικό ανακοινωθέν. Έχει επίσης σημασία να συζητηθούν όσο το δυνατόν νωρίτερα οι πιθανές προτάσεις βελτίωσης που θα προέλθουν μέσα από τα συμπεράσματα.

Φάση 3: Εκπόνηση έκθεσης αξιολόγησης από ομότιμους κριτές

Μετά την επίσκεψη των ομότιμων κριτών, θα πρέπει να εκπονηθεί μια **έκθεση αξιολόγησης**. Την κύρια ευθύνη για την εκπόνηση αυτής της έκθεσης φέρει συνήθως ο συντονιστής της αξιολόγησης, ο οποίος εκπροσωπεί την ομάδα αξιολόγησης των ομότιμων κριτών. Όμως αυτή η έκθεση θα πρέπει να σχολιαστεί και να επικυρωθεί από όλους τους συμμετέχοντες.

Για την ενίσχυση της διαφάνειας και της συνέχειας, η έκθεση αξιολόγησης των ομότιμων κριτών θα πρέπει να έχει την ίδια δομή και μορφή όπως και η έκθεση αυτό-αξιολόγησης. Μια πρώτη εκδοχή της έκθεσης αυτής θα πρέπει να σταλεί στον αξιολογούμενο θεσμό σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα μετά το πέρας της επίσκεψης, έτσι ώστε να επιτρέψει τον σχολιασμό της. Η τελική εκδοχή της έκθεσης θα πρέπει να ολοκληρωθεί έγκαιρα μετά την ολοκλήρωση της επιθεώρησης από τους ομότιμους κριτές (περίπου έναν μήνα αργότερα). Θα πρέπει να σταλθεί σε όλους τους εμπλεκόμενους, πιθανώς και να δημοσιευτεί.

Στην ανώτερη ΕΕΚ, τα αποτελέσματα της έκθεσης των ομότιμων κριτών μπορεί να έχουν ενδιαφέρον και για άλλους, πέρα από τον αξιολογούμενο θεσμό. Μπορούν επίσης να υποβληθούν στο **Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση**, προσφέροντας περισσότερη εξειδικευμένη γνώση σχετικά με αυτόν τον τομέα της εκπαίδευσης.

Φάση 4: Εφαρμογή των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης των ομότιμων κριτών

Η εφαρμογή των αποτελεσμάτων είναι το αποφασιστικό στοιχείο για την επιτυχία της αξιολόγησης των ομότιμων κριτών – όπως επίσης και η μεγαλύτερη πρόκληση. Η δυνατότητα βελτίωσης που αναφέρθηκε στην ανατροφοδότηση θα πρέπει να οδηγεί σε συγκεκριμένα μέτρα, ακολουθώντας σε βάθος συνομιλίες με τους εμπλεκόμενους και λαμβάνοντας υπόψη τους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους.

Η ανατροφοδότηση από τις εμπειρίες και τα ευρήματα που αποκτήθηκαν από την αξιολόγηση των ομότιμων κριτών και το **Ευρωπαϊκό Δίκτυο** θα μπορούσε να αποτελέσει **αφορμή για διαβουλεύσεις** σχετικά με την ανώτερη ΕΕΚ και να **συνεισφέρει** στην περαιτέρω **εδραίωση** αυτού του τομέα.

5. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (QA HiVET), το οποίο συντονίζεται από το UEAPME, δημιουργήθηκε τον Μάιο του 2017. Αρχικά, στόχευε στους ενδιαφερόμενους οργανισμούς που έχουν οργανωθεί στην Επιτροπή Κατάρτισης του UEAPME. Σύμφωνα με το σχέδιο, ενδιαφερόμενες οργανώσεις και θεσμοί εκτός της επιτροπής αυτής θα μπορούν επίσης μελλοντικά να γίνουν μέλη του Δικτύου.

Στόχος του Δικτύου είναι να

- Προάγει το ζήτημα της ανώτερης ΕΕΚ, ειδικά τον τομέα της διασφάλισης ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο,
- Συνεισφέρει με εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με την ανώτερη ΕΕΚ, ειδικά σε σχέση με την διασφάλιση ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ, και να τις μεταδίδει σε διαδικασίες διαβουλεύσεων, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο,
- Να αναπτύξει περαιτέρω τις Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές Σχετικά με την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη ΕΕΚ,
- Να συμμετέχει στην ανταλλαγή και μετάδοση εξειδικευμένων γνώσεων, εμπειριών και πρακτικών παραδειγμάτων στην ανώτερη ΕΕΚ, ειδικά σε σχέση με την διασφάλιση ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ, εντός και εκτός του Δικτύου, όπως με την συμμετοχή σε εκδηλώσεις ή τη διάχυση των πληροφοριών.

Τα μέλη του Δικτύου **οφείλουν να**

- Προσφέρουν την εξειδικευμένη γνώση τους πάνω στους διαφορετικούς τομείς της ανώτερης ΕΕΚ, ειδικά σε σχέση με τη διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ,
- Να συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις σχετικά με την ανώτερη ΕΕΚ, ειδικά σε σχέση με την διασφάλιση ποιότητας στην ανώτερη ΕΕΚ,
- Να μοιράζονται πληροφορίες, γνώσεις και εμπειρία με άλλα μέλη του Δικτύου,
- Να εφαρμόζουν τις Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές Σχετικά με την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη ΕΕΚ και να ενθαρρύνουν την εφαρμογή τους από τρίτους,
- Να συνεισφέρουν στην περαιτέρω ανάπτυξη των Ευρωπαϊκών Κατευθυντήριων Γραμμών Σχετικά με τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη ΕΕΚ.

Για να γίνει κάποιος μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Ανώτερη ΕΕΚ, θα πρέπει να συμπληρώσει μια Δήλωση Ενδιαφέροντος. Το σχετικό έντυπο είναι διαθέσιμο για κατέβασμα στον ιστότοπο του QA HiVET <http://www.qa-hiVET.net/the-results/>.

Σύνοψη των χαρακτηριστικών ποιότητας της ανώτερης ΕΕΚ

Φάσεις ΔΠ, «κύκλος ζωής» ενός προσόντος	Στάδια Έργου	Ποιοτικά χαρακτηριστικά (ΠΧ)	Βασικές συστάσεις
Σχεδιασμός	Ανάλυση Αναγκών	ΠΧ 1: Συγκεκριμένη διαδικασία για τον εντοπισμό των επαγγελματικών προσόντων με ζήτηση	Κατά κανόνα, η κινητήριος δύναμη πίσω από την ανάπτυξη νέων και τον εκσυγχρονισμό των ήδη υπαρχόντων επαγγελματικών προσόντων είναι οι ίδιες οι επιχειρήσεις. Αυτό το ερέθισμα θέτει σε λειτουργία μια διαδικασία παρακολούθησης που ελέγχεται από τις επιχειρηματικές οργανώσεις. Στην διάρκεια αυτής της διαδικασίας, η ζήτηση για επαγγελματικά προσόντα εκ μέρους των επιχειρήσεων αναγνωρίζεται με έναν καλά δομημένο τρόπο. Αυτό εξασφαλίζει τον συνεχή προσανατολισμό της ανώτερης ΕΕΚ προς τη ζήτηση.
		ΠΧ 2: Ανάλυση της ζήτησης για επαγγελματικά προσόντα από εκπροσώπους των επιχειρήσεων	Για να στραφεί η ανώτερη ΕΕΚ προς την ζήτηση των επιχειρήσεων για επαγγελματικά προσόντα, οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων θα πρέπει να παίξουν έναν σημαντικό ρόλο στην ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρακολούθησης. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να εξεταστεί και η υπάρχουσα δομή του επαγγελματικού προσόντος σε κάθε συγκεκριμένο τομέα.
Εφαρμογή	Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των επαγγελματικών προσόντων στην ανώτερη ΕΕΚ	ΠΧ 3: Δομημένη διαδικασία για την ανάπτυξη ή τον εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών προσόντων	Η ανάπτυξη νέων και η προσαρμογή υπαρχόντων επαγγελματικών προσόντων σε ένα αλλαγμένο επαγγελματικό περιβάλλον ακολουθεί δομημένες και τυποποιημένες διαδικασίες με την συμμετοχή όλων των σχετικών φορέων. Αυτό ενισχύει την διαφάνεια και την σαφήνεια για όλους όσοι συμμετέχουν στη διαδικασία απόκτησης επαγγελματικών προσόντων.
		ΠΧ 4: Καθοδήγηση της πορείας ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού από επιχειρηματικές οργανώσεις	Η ανάπτυξη/εκσυγχρονισμός των επαγγελματικών προσόντων που παρέχει η ανώτερη ΕΕΚ ελέγχεται σε σημαντικό βαθμό από επαγγελματικές και επιχειρηματικές οργανώσεις. Η εξειδικευμένη γνώση τους πάνω σε αυτή τη διαδικασία εξασφαλίζει πως τα παρεχόμενα επαγγελματικά προσόντα θα καλύπτουν επακριβώς τη ζήτηση των επιχειρήσεων.

Φάσεις ΔΠ, «κύκλος ζωής» ενός προσόντος	Στάδια Έργου	Ποιοτικά χαρακτηριστικά (ΠΧ)	Βασικές συστάσεις
Εφαρμογή	Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των επαγγελματικών προσόντων στην ανώτερη ΕΕΚ	ΠΧ 5: Διαφάνεια στην παρουσίαση των επαγγελματικών προσόντων	Η διαφάνεια προς τα έξω στην παρουσίαση τόσο των εσωτερικών διαδικασιών όσο των φορέων παρέχουν πιστοποίηση επαγγελματικών προσόντων ανώτερης ΕΕΚ όσο και στην παρουσίαση των ίδιων των επαγγελματικών προσόντων, παρέχει μεγαλύτερη σαφήνεια και κατανόηση. Επιπλέον, η διαφάνεια ενισχύει την εμπιστοσύνη στα συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα επαγγελματικά προσόντα, κάτι που αυξάνει την αποδοχή τους και βοηθά την διαπερατότητά τους και σε άλλους εκπαιδευτικούς τομείς.
		ΠΧ 6: Προσανατολισμός προς σπουδαστές με επαγγελματική εμπειρία	Τα προγράμματα απόκτησης επαγγελματικών προσόντων της ανώτερης ΕΕΚ απευθύνονται κυρίως σε κατόχους επαγγελματικών προσόντων ΑΕΕΚ πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο και/ή την ανάλογη επαγγελματική εμπειρία. Ως εκ τούτου, τα παρεχόμενα επαγγελματικά προσόντα έχουν σκοπό να εμβαθύνουν και να διευρύνουν τις ήδη υπάρχουσες σχετικές με το αντικείμενο αλλά και διεπιστημονικές ικανότητές τους, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπουν στους σπουδαστές να εκπαιδευτούν στην λήψη αποφάσεων και την διοικητική ευθύνη.
	Διδασκαλία του εκπαιδευτικού περιεχομένου	ΠΧ 7: Διασφάλιση ουσιαστικής σχέσης μεταξύ αγοράς εργασίας και παρεχόμενου επαγγελματικού προσόντος	Οι απόφοιτοι της ανώτερης ΕΕΚ είναι εφοδιασμένοι με δεξιότητες που έχουν άμεση εφαρμογή στην αγορά εργασίας. Αυτό απαιτεί σαφή εστίαση στην εργασιακή πρακτική κατά την διάρκεια της διδασκαλίας και επιτυγχάνεται κυρίως με την διατήρηση στενών επαφών με την επαγγελματική πρακτική άσκηση, οι οποίες διασφαλίζονται με διάφορους τρόπους.
		ΠΧ 8: Εξειδικευμένο διδακτικό προσωπικό με εμπειρία στην πρακτική άσκηση εντός των επιχειρήσεων	Οι διαδικασίες εκμάθησης και κατάρτισης στην ανώτερη ΕΕΚ πραγματοποιούνται από άτομα που διαθέτουν όχι μόνο την απαραίτητη εκπαιδευτική και διδακτική επάρκεια, αλλά και πρακτική εμπειρία που βασίζεται στην πραγματική εργασία και τον χώρο των επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτό, οι διαδικασίες αυτές μπορούν να στραφούν προς τις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς και τις πραγματικές συνθήκες.

Φάσεις ΔΠ, «κύκλος ζωής» ενός προσόντος	Στάδια Έργου	Ποιοτικά χαρακτηριστικά (ΠΧ)	Βασικές συστάσεις
Εφαρμογή	Υλοποίηση μιας διαδικασίας αξιολόγησης	ΠΧ 9: Καλά δομημένη και διαφανής διαδικασία της διεργασίας αξιολόγησης	Η πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων βασίζεται σε μια καλά δομημένη και διαφανή διεργασία αξιολόγησης. Οι τυποποιημένες διαδικασίες, μια ανοιχτή πολιτική πληροφόρησης, και η ένταξη σε μια δομή διαχείρισης προσανατολισμένη προς τις επιχειρήσεις δημιουργούν σαφήνεια και ενισχύουν την εμπιστοσύνη στα παρεχόμενα επαγγελματικά προσόντα.
		ΠΧ 10: Αξιόπιστη διαδικασία εκτίμησης με έμπειρους εξεταστές από τον επαγγελματικό χώρο	Η διεργασία αξιολόγησης θα πρέπει να έχει οργανωθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα μαθησιακά αποτελέσματα που σχετίζονται με το επαγγελματικό προσόν να μπορούν να αποδειχθούν με αντικειμενικό και αξιόπιστο τρόπο. Ουσιαστικό ρόλο παίζει εδώ η συμμετοχή έμπειρων επαγγελματιών από επιχειρήσεις που θα μπορούν να συνεισφέρουν τις εξειδικευμένες τους ικανότητες στην διάρκεια της διεργασίας. Μεγάλη σημασία έχει επίσης η διάκριση ανάμεσα στο έργο της διδασκαλίας και το έργο της εξέτασης. Εδώ ισχύει η αρχή: όσοι διδάσκουν δεν εξετάζουν.
Αξιολόγηση	Αποτίμηση της παρεχόμενης κατάρτισης	ΠΧ 11: Συστηματική διαδικασία για την αξιολόγηση της παρεχόμενης κατάρτισης	Για την διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων, είναι απαραίτητο αυτά να αποτιμώνται σε τακτά διαστήματα, ως μέρος μιας συστηματικής διαδικασίας. Η βάση για την αξιολόγηση αυτή δημιουργείται από δεδομένα και ανατροφοδότηση από αποφοίτους, εργοδότες, και όλους όσοι συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την πρακτική εφαρμογή των επαγγελματικών προσόντων.
Επανεξέταση	Εξαγωγή συμπερασμάτων	ΠΧ 12: Εντοπισμός μέτρων βελτίωσης με βάση τα συμπεράσματα που προήλθαν από την αποτίμηση	Η ανάλυση των πληροφοριών που συγκεντρώνονται κατά την διάρκεια της αποτίμησης επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων για την βελτίωση των παρεχόμενων επαγγελματικών προσόντων. Τα συμπεράσματα αυτά συμπεριλαμβάνονται στις διορθωτικές παρεμβάσεις πάνω στο πρόγραμμα κατάρτισης για το συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν, διαφυλάσσοντας με τον τρόπο αυτό την ποιότητά του.

Βιβλιογραφία και διαδικτυακοί σύνδεσμοι

QA HiVETnet: <http://www.qa-hivet.net/>

Εισαγωγή

Cedefop (2012): Future skills supply and demand in Europe. Cedefop research paper no. 26. Luxembourg: Publications office of the European Union. Download: http://www.cedefop.europa.eu/files/5526_en.pdf

Διακήρυξη της Bruges σχετικά με την βελτίωση της Ευρωπαϊκής Συνεργασίας πάνω στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση για την περίοδο 2011-2020. Download: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/brugescom_en.pdf

Δήλωση της Κοπεγχάγης σχετικά με την βελτίωση της Ευρωπαϊκής Συνεργασίας πάνω στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Download: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocationalpolicy/doc/copenhagen-declaration_en.pdf

Ευρωπαϊκή Συμμαχία για Θέσεις Μαθητείας: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1147>
European Commission (2016): Study on higher Vocational Education and Training in the EU. Download: Endbericht und Annexe: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=-7893&type=2&furtherPubs=yes>

Ευρωπαίοι Κοινωνικοί Εταίροι (2013): Framework of actions on youth employment. Download: http://www.ueapme.com/IMG/pdf/201306_Framework_of_Actions_Youth_Employment_final.pdf
Gemeinsame Erklärung der deutschen, luxemburgischen und österreichischen Industrie-, Handels-, Handwerks- und Wirtschaftskammern und des schweizerischen Gewerbeverbandes zur Bedeutung der beruflichen Tertiärbildung in Europa [Joint Declaration of the German, Luxembourg and Austrian chambers of industry, trade, crafts and the economy and of the Swiss

Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176>

Συμπεράσματα της Riga (2015): http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

Trade Association on the significance of tertiary vocational education and training in Europe.] Unpublished document. 2014.

Διασφάλιση Ποιότητας

EQAVET Website: <http://www.eqavet.eu/gns/home.aspx>

Παράμετροι περιγραφής (indicators) EQAVET: <http://www.eqavet.eu/tns/EQAVET-Resources/EQAVET-indicators-improving-the-relevance-of-VET.aspx>

Κύκλος EQAVET: <http://www.eqavet.eu/tns/EQAVET-Resources/Working-with-the-EQAVET-Cycle.aspx>

Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για την Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Download:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0001:0010:EN:PDF>

Αξιολόγηση από Ομότιμους Κριτές

European Peer Review Handbook: <http://www.peer-review-network.eu/pages/manual.php>

European Peer Review Toolbox: <http://www.peer-review-network.eu/pages/tool-box.php>

European Peer Review Network: <http://www.peer-review-network.eu/pages/welcome.php>